

Nasla publicistička akcija imala bi još veće rezultate i još bolji uspjeh, kad bi što više ostalih listova preštampavala vijesti iz Julijske Krajine iz našega lista. O onome što se događa u Julijskoj Krajini mora biti obavješten što veći broj ljudi.

ISTRA

Upozoravamo zato sve redakcije, koje primaju naš list, da im sve ono što je štampano u listu »Istra« stoji sasvim na raspolaganje. Dozvoljavamo preštampavanje i bez navođenja izvora, a novinari mogu da se služe našim podacima onako kako smatraju za shodnije i praktičnije.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

TIHI STVARALAC I REVOLUCIONER

Ovih dana navršava zaslužni istarski nacionalni radnik Josip Krmpotić sedamdesetogodišnjicu života. Baš pred pedeset godina, 1884., dobio je zbog organizovanja protumadžarskih demonstracija, izgon iz Zagreba i preselio se u Trst. Bili su to burni dani budjenja narodne svijesti, a sukrivac i sustradalnik u zatvoru bio mu je pjesnik Harambašić. Već u Trstu stupio je u kolo narodnih boraca, koji su se tada okupljali oko »Naše Sloge« i »Edinosti«. U prvim socijalnim društvima našega nacionalno svesnoga radnoga naroda uzimao je živog učešća. »Tržaškom podpornom i bratnom društvu« bio je jedan od glavnih stubova, u mladom »Sokolu« isticao se je oduševljenim radom. Već tada su se u njegovoj kući sastajali mladi narodni radnici i spremali za nacionalni rad u širokim masama. Društvo je sa tržaškim narodnim buditeljima pjesnikom Cignarom, bio vjerni pomagač narodnog voditelja starine Matka Mandića i stalan saradnik »Naše Sloge«, »Edinosti«, »Obzora« i »Slovenca«. Po struci je bio graficar, nije mogla ostati dugo nezapažena njegova izuzetna sprema i organizacioni dar i kad je Andrej Gabršček pristupio stvaranju štamparije i štampice u Gorici, pao je njegov izbor na Josipa Krmpotića. Sta je znao Krmpotić za novo preduzeće u neprijateljskoj Gorici, o tome je Gabršček pun priznanja u svojoj knjizi »Goriški Slovenci«. I u Gorici isticao se je u prvim redovima narodnih buditelja, bio je često u opasnosti za život — ali sve to ga nije moglo uplašiti i zadržati od vršenja nacionalne dužnosti. Ogroman je bio kulturni rad, koji je preduzeo Andrej Gabršček u Gorici, »Soča«, »Knjižnica za mladinu«, »Slovenska knjižnica«, »Salonska knjižnica« i kako su se ove publikacije zvale; u cijelom tom ogromnom poslu bio mu je Krmpotić desna ruka.

Dok je u Trstu i u Goričkoj bio narodni pokret u punom jeku, Istra nije imala svog centra niti svoje štamparije. Gabršček je bio čovjek velikih koncepcija i uvidio važnost stvaranja takvog središta u samoj Istri. Zato je u sporazumu sa istaknutim narodnim vodjama, uputio Krmpotića u Pulu, da organizuje tamo prvu štampariju.

Poslije petogodišnjeg rada u Gorici, 1899. godine, seli se Josip Krmpotić sa svojom brojnom porodicom u Pulu, gdje započinje nov život. Odmah iz početka uvidio je potrebu, da se mlado preduzeće, koje je stvoreno takorekuci bez sredstava — zajmom kod narodnih štedionica — i bilo bez obrtnog kapitala, postavi na zdravu ekonomsku osnovu. Njegov početni rad bio je rad za obezbjeđenje opstanka štamparije. Štamparija je toliko tehnički usavršena, da je mogla preoteti rad Državnoj štampariji i tadašnjoj najboljoj štampariji na austrijskom jugu »Kleinmayer i Bamberg« u Ljubljani. U tom pravcu radio je dalje, kad je postao suvlasnik štamparije »Josip Krmpotić i drugi« i kad je konačno osnovao i svoju vlastitu štampariju u Puli. Preduzeće je osposobljeno za najfiniji i najsavršenija djela. Matematičke, hiorografske, tehničke i vojnotehničke studije i djela štampala su se na njegovim mašinama. Preduzeće se širilo i raslo i početkom rata bilo je najjače industrijsko preduzeće u Puli poslije ratnog arsenala. U radionicama bilo je uposlono 80 do 100 radnika, a krajem rata imao je četiri štamparije, knjigovežnice, dućane i jugoslovensku knjižaru.

U političkom radu strogo realan i oprezan, shvatio je odmah da se u Puli, ratnoj luci, može pomoći narodu ekonomski samo potporom ratne mornarice, u čijim rukama su bila sva vrela prihoda i sva stvarna vlast. Ratna mornarica naginjala je tada na talijansku stranu i Talijani u Puli su uživali sve privilegije iz tog saveza. Općina

je bila posvema u talijanskim rukama, u Puli nije postojala nijedna škola na našem narodnom jeziku, a pod okriljem ratne mornarice mogla je talijanska manjina mirno i sistematski da provodi odnarođjivanje našega naroda. Tako je talijanska manjina postizavala na izborima većinu. Protiv te udružene snage postojala je mogućnost formiranja jakе socijalističke partije sa slovenskim socijalistom na čelu. Samo tim putem mogao se postići brzi rezultat na političkom polju. Radnici grada Pule, koji su bili u ogromnoj većini, trebali su bez obzira na narodnost da glasaju za socijalističkog kandidata slovenske narodnosti. Krmpotić je štampao njihove novine. Uslijed raznimolazjenja u narodnim krugovima nije ovaj pokušaj uspio, ali ipak je značio jaku afirmaciju Slovena u Puli, koji su ovoga puta mogli nastupiti sa dva kandidata pok. Matkom Laginjom i Etbinom Kristanom i dobiti znatan broj glasova. Ali je zato uspio drugi pokušaj, da se pomoću njemačkih novina, koje je izdavao Krmpotić za ratnu mornaricu, a koje su Talijani nazivali »sveslavenskim« i »svesrpskim« novinama na njemačkom jeziku, uvede pod vidom ekonomske partije Slovene u općinsko vijeće u Puli. Položaj Slovena u Puli znatno se je poboljšao. Družba Sv. Ćirila i Metoda stvorila je hrvatske škole u Puli. Veliki borac za istarska prava dr. Malco Laginja išao je od uspjeha do uspjeha. Narod se budio i dizao. Svijesna sela su sa svoju stranu gozdenim obručem sve jače i jače stezala talijansku jezgru grada Pule, a u samoj Puli racionalan, smišljen rad u svim mogućim kombinacijama i sa mornaricom i sa socijalistima i konačno sa jednim dijelom Talijana rušio je kompaktnost otpora talijanskih i talijanaških organizacija.

Kad je 1914. godine buknuo rat sa Srbijom talijanske novine širom Istre oglašile su sveti rat Slovenima. Pod zaštitom austrijske policije a po nagovoru talijanskih novina, koje su Slavene u Puli proglasile veleizdajnicima i Svesrbima, provalila je plaćena talijanska rulja na dućane i preduzeća našega naroda. Tada je opustošena i štamparija Matka Laginje, tada je opljačkana i dućan Krmpotićev, tada je rulja navala i na njegovu kuću. Kad je Italija stupila u rat, evakuisan je grad Pula, prestale su da izlaze naše novine i narod je u južnoj Istri ostao bez pastira. Uzalud je kušao pok. Matko Laginja, narodni poslanik u bečkom parlamentu, da dobije dozvolu za povratak u Pulu. Bio je odbijen. — Ujedno se je pojavila jaka germanizatorska struja. U Puli su se trpjele samo njemačke novine i njemačke škole. Bijaše evakuiraca i onih koji su ostali u Puli postala je neopisiva i u tim presudnim danima narod nije imao svoje vođe, koji su silom bili uklonjeni od naroda.

U tim teškim momentima, pod pritiskom ratne zone i ratnih zakona, Josip Krmpotić istupa iz rezerve i prima na sebe sve dužnosti narodnog vođe. U njegovoj kući okupljaju se nacionalni elementi, u njegovu kuću dolazi narod za pomoć, intervencije kod vlasti, molbe za potporu. Istarski narod dotle nije imao svog dnevnika. U nemogućim prilikama, bez pravih radnika, papira za štampanje i bez redakcije izlazi »Hrvatski List«, koji visoko diže ideju ujedinjavanja i jugoslovenstva. Mladi studenti, koji su tek svršili škole i koji su se čudnim slučajem zatekli u Puli, postaju prvi saradnici, redaktori. U tim novinama debutira kasniji istarski pjesnik, pisac i profesor univerziteta dr. Mijo Mirković, koji svojim snažnim stilom, dubokim poznavanjem istarske duše i neumoljivim nacionalizmom osvaja mase i diže bunu na brodovima u Kotoru i u Puli.

Prije nego Nijemci mogu otvoriti svoju školu, kao jedinu školu u Puli, sa očitom germanizatorskom tendencijom, uspijeva Josip Krmpotić da improvizira u Narodnom domu u Puli hrvatsku školu. Jamstvo za održavanje škole i plaćanje stanarine i učiteljskih snaga preuzima on. Ali svijestan narod u elanu oduševljenja stvori poslije nekoliko mjeseci sredstva dobrovoljna za održavanje i osnovne škole i gimnazije.

»Hrvatski List« zabranjuje se na brodovima, policijska vlast obustavlja njegovo izlaženje za neko vrijeme sa motivacijom, da ruši temelje monarhije i ugrožava njen opstanak. Josip Krmpotić je tužen sudu za uvredu veličanstva i samo nacionalnoj svijesti i srčanosti succ Ive Rajčića, a pod okriljem rještoj, sposobnoj i diplomatskog pretsjednika suda Špire Peručića, koji spašava naš narod inteligentnom igrom u najvišim krugovima mornarice, ne doživi sudjenje Pretres u stanju ostaje bez rezultata. Admiral Horthy naredjuje bojkot njegovih preduzeća, ali to naredjenje dolazi prekasno.

Skupina nedolžnih fantov aretirana

Aretacije v Premu radi italijanske trobojnice

Reka, 14. februara. (Agis) — S Premu poročajo, da so tamkaj aretirali več mladeničev. Obdolžili so jih, da so raztrgali italijansko trobojnico, ko je bila na pustno nedeljo t. i. 11. t. m. razobešena na postlopiu, kjer je nastanjen obč. urad. Isti dan se je vršila veselica s plesom v Potoku, ko je trajala pozno v noč. Zato je padel na skupino fantov iz Smri in na nekatero iz Premu, ki so se pozno ponoči vracali iz omenjene prireditve domov čez Prem. Fantje so bili takoj po aretaciji odvedeni iz premske karabinerske postaje v bistriške zapore, kjer bodo zaslišani. Ker večina izmed njih ne zna skoro nič italijansčine, se je bati, da jih bodo oblasti primorale k podpisom kakšnih neresničnih zapisnikov. Da so aretiranci popolnoma nedolžni, so prepričani, ne le samo vsi domačini, ampak tudi priseljeni Italijani. Zastava je bila že stara, in burja, ki je tisto noč precej močno razsajala, jo je kaj lahko raztrgala.

KAJ JE S PISATELJEM FR. BEVKOM?

Po njegovi konfinaciji

Pred kratkim smo prinesli vest, da so našega plodovitega književnika Franceta Bevka, ki je stanoval v Gorici, nenadoma konfinirali. Vest se je hitro raznesla po vsej Jugoslaviji ter inozemstvu. Napravljeni so bili tudi potrebni koraki, da se natančno izve za njegovo usodo. Kakor je znano, fašistična vlada ni izdala nikakega obvestila o tem njenom hitrem in nepričakovanem ukrepu. Listi so osveščali precej pažnje tej zadevi. Toda klub vsemu prizadevanju in ugibanju niso mogli izvedeti, kam so ga fašisti konfinirali. Vzdržuje pa se mnenje, da so ga poslali na zloglasne otoke, na Ponzo. Toda ta vest še ni povsem potrjena in utemeljena.

Vsem našim bivšim političnim jetnikom je znano koliko časa traje tako dolga pot na otoke. Pot sama je že itak čolga in v normalnih razmerah traje pet dni. Jetnikova pot pa je še posebno dolga. Navadno ga vklenjena peljejo od jetnišnice do jetnišnice, dokler ne pride do odrejenega mesta. Pomanjkanje najnujnejšega, vode, hrane, počitka in najelementarnijih udobnosti jetnika popolnoma oslabijo. Zgodi se lahko, da traje taka vožnja po par tednov.

Slučaj Bevkove konfinacije je začel zanimati tudi tuje liste in revije, posebno tiste, ki se pečajo s fašizmom, pa tudi druge povsem nepolitične liste. — (Agis)

FRANCUSKA ŠTAMPA O KONFINACIJI FRANCETA BEVKA

Pariski veliki dnevnik »Le Quotidien«, od 15. februara objavljuje sljedeću vijest: »Pokrajinska komisija, koja riješava o sudbini sumnjivih građana prema fašističkom režimu, osudila je na tri godine interniranja g. Franceta Bevka, čuvenog slovenskog pisca, koji je živio u Gorici. Presuda je izrečena bez znanja osuđenog, koji je saznao o njoj u trenutku hapšenja, pošto su vijećanja komisije tajna i skrivljeni nemaju prava odbrane. Bevk je više godina bio pod nadzorom fašističke policije. Prošle godine, na primjer, nije mogao da dobije dozvolu za odlazak na međunarodni kongres Pen-Klubova, koji se održavao u Dubrovniku, u Jugoslaviji.«

ŽRTVE NASILJA

Upotpunjavanje popisa objavlj enog u kalendaru »Soča« i listu »Istra«

Od emigranta Juriševića našeg saradnika, primilo smo pismo u kojem kaže: »Vrlo je pohvalna akcija, koju je povelа redakcija »Istre« za upotpunjavanje popisa žrtava talijanskog i fašističkog nasilja u Julijskoj Krajini. Da doprinesem tom popisu javljam vam dvije žrtve, koje nisu još nigdje zabilježene, a ne bi se smjelo na njih zaboraviti nikada

Godine 1919 u aprilu ubili su talijanski vojnici između Vodica i Jelovice na polju djevojku Anicu Čendak, staru 19 godina, rodom iz Jelovica. Tri su vojnika iz pušaka na nju pucali iz daljine od 500 metara.

Druga je žrtva, koju želim da zabilježite, Andrija Ponikvar, mladić star jedva 16 godina, rodom iz Kozine. Njega

su talijanski vojnici ubili godine 1920, jedne noći u mjesecu martu.

Donosimo ta dva imena i uvrštavamo ih u popis naših žrtava i molimo sve one, koji mogu da nam pomognu u popunjavanju ovog žalosnog popisa, da nam se jave i da nam o svakoj žrtvi pošalju sve podatke, koje znadu, pa makar i opširnije sve opisali.

REZULTATE TJEDNA EMIGRANTSKE ŠTAMPE

nišmo još primili od svih društava. Molimo one organizacije, koje nam nisu još poslate popis novih pretplatnika i javile što su poduzele u »Tjednu štampe«, da nam se što prije jave, da ne bi svojom krivnjom izostale iz izvještaja o čitavoj akciji, koji kanimo objaviti u listu

stavljaju radiodopise, daju direktivo za rad. Tu se održavaju sjednice su izaslanicima Narodnog vijeća u Zagrebu, u toj kući kuca sruć jugoslovenstva u Puli.

Zatim dolazi katastrofa, prinudna prodaja imovine, internacija ravno prije 15 godina u Sardiniji, apšenje i zctvaranje mladjeg sina u kazamate Verone, prisilan ispračaj u Jugoslaviju poslije duge internacije i konačno zapaljenje od strane taštista kuće u Puli, kuće Narodnog vijeća, posljednjeg ostatka njegove imovine

Josip Krmpotić počeo je da stvara svoju egzistenciju sa 14 godina života, kao siroče bez oca i bez majke. Prošao je kroz najteže kušnje života, ali nikad nije klonuo duhom Čovjek istrajne volje i energije bez sumnje je bio najjači grafički stručnjak u našem neostobodjenom Primorju. Nema slovenske štamparije u tim krajevima, čijoj organizaciji nije on doprinio Štampar, knjižar, novinar, izdavač novina i knjiga (izdao je među ostalim i jednu zbirku Nazorovih pjesama i Istarske narodne pjesme harmonizovane od Brajše) na svakom polju pokazao je rjeđak ar organizacije, stručnog znanja, pravičnog i realnog ocjenjivanja prilika i političkih i poslovnih — ali se nikad nije isticao, nikad nije volio da bude popularan, poznat i priznat.

Tih i skroman junak rada, Josip Krmpotić, pod stare dane živi u Beogradu, vrši i danas svoju dužnost pomagania istarskih izbjeglica, kojima je on u teškim danima, kao u danima rata, posljednja nada.

SLOVENSKI OTROCI-BALILLE PO SILI

Trst, 19. februarja, (Agis). — Lep primer, ki jasno kaže kakšno vzgojo imajo naši otroci, se je zgodil pred kratkim v Temnici in Opatjenslu na Krasu ter v Ločniku pri Gorici. Učitelji so vse učence vpisali v Balillo in v Piccole Italiane, tako da ni ostal prav nobeden izven organizacije. Višje oblasti ne morejo tega nikakor prehlitati in gotovo bodo omenjene učitelje postavili za vzgled drugim.

NOVI BALLILSKI DOM

Postojna, februarja 1934. (Agis). V Senožcah so fašistične oblasti kupile Pijanotovo hišo za 22.000 lir skupaj z vrtno in gospodarskim poslopjem. Kupljeno hišo nameravajo baje preurediti v dom za Ballilo in s tem postaviti novo postojanko za raznarodovanje naših otrok.

GORICA BO BREZ CESTNE ELEKTRIČNE ŽELEZNICE

Postojna, februarja 1934. (Agis). — Iz Gorice poročajo, da bo tamkajšnja cestna električna železnica prenehala obratovati razen na progi Gorica—St. Peter. Vzrok temu je skrajno slab promet, ki povzroča, da je obratovanje že več let pasivno. Širijo se govornice, da bo promet po mestu vzdrževalo podjetje ing. Ribbi-ja s primernimi avtobusi. Omenjeno podjetje vzdržuje že razne avtobusne zveze kot Gorica—Postojna, Gorica—Idrija itd., ter močno konkurrira železniškemu prometu.

PREUREDITEV CESTNE ZVEZE GORICA—SV. LUCIJA

Gorica, februarja 1934. (Agis). Soška dolina je vse do Gorice zelo ozka, po nekod pa se zoži v tako tesno sotesko, zlasti od Ročinja do Sv. Lucije, da svojčas niso mogli speljati ceste po njej. Današnja državna cesta, ki pelje iz Sv. Lucije v Gorico, je speljana v velikem ovinku do Ročinja ter gre od tu dalje proti Gorici deloma ob desnem (do Kanala) deloma ob levem bregu Soče. Širi pa se govornice, da nameravajo tudi od Sv. Lucije do Kanala izpeljati cesto ob levem bregu Soče in da so stroški za to cesto preračunani na 15 milijonov lir. Zelo verjetno je, da ima ta govornica resno podlago, kajti italijanska država zelo skrbi za to, da so vse važnejše ceste čimbolj strateško izpeljane.

ŠEST ARETACIJ V RENČAH

Gorica, 19. februarja 1934. (Agis). Policija je pred dnevi aretirala grobarja Ivana Zajca, ker je baje pri izkopavanju grobov pobiral zlate zube iz lobanj in jih potem prodajal v Gorici. Radi tega grdega početja je bilo aretiranih še pet drugih oseb, ki so baje v zvezi z Zajcem.

BREZPOSELNOST POVŠOD — LE NA SODIŠČIH NE

Reka, februarja. — (Agis). Naša sodišča imajo vedno dovolj dela. Zlasti mnogo opravka pa ima reško deželno sodišče, kjer je dnevno preko 30 razprav in obravnav radj tihotapstva. Osebe, obdolžene tihotapstva, četudi jim mnogokrat ne morejo ničesar dokazati, obsojajo na visoke globe in zapore, a tihotapstvo kljub temu cvete. Ljudje se ničesar ne ustrašijo in vse žrtvujejo, samo da nekaj zaslužijo in se tako preživljajo.

IZPREMEMBE NA ŽUPANSKIH MESTIH

Goriški prefekt je imenoval na mesto cav. Luraschija, ki je odložil županstvo v Anhovem, začasnega upravitelja te občine komisarja G. Maitija, za časnega upravitelja občin Bovca in Longa čez Sočo, kjer je odstopil dosedanj župan cav. Bertli, pa g. Como.

RADI LAKOTE SI JE VZEL ŽIVLJENJE

V Ustju na Vipavskem je pred kratkim izvršil samoumor brezposelni kmet Karel Valič. Vrgel se je v vodnjak. Ko je prišla na mesto preiskovalna komisija in vprašala ljudi, zakaj si je Valič vzel življenje, so ti povedali, da je bil že dve leti brez dela. V zadnjem času je dejansko trpel lakoto. Tedaj je orožniški poročnik, ki je bil v komisiji, jezno zavrnil kmete: »V Italiji ni lakote. Saj imamo vendar zimsko preskrbo!« Na to so mu kmetje razložili, da je bil Karel Valič večkrat v Gorici in da je tam prosil pri uredu zimsko preskrbe za podporo, a so mu je odklonili.

DROBIŽ

V Bukovici, pri Gorici sta bila ranjena radi eksplozije dinamične patrone Emilij Pavšič, star 10 let in Ivan Pirc, star 7 let.

Na Sv. Mihaelu je granata ubila Petra Čerčiča, starega 20 let, iz Opatjeza sela. Šel je pobirat staro železo pa je pri tem udaril ob skrito granato, ki ga je razmesarila.

V Grahovem se je ubila Katerina Kos stara 50 let. Ko je šla po brvi čez Korintino se ji je spotaknilo in je padla v reko na oster kamen, ki ji je prebil lobanjo.

V Biljah je zgorel senk kmetu Fr. Zanderšiču.

V Gorici bodo spremenili ime ulice Sv. Petra v Via Vittorio Veneto

(Agis)

Fašistovski teror v trnovskem samostanu „Notre Dame“

Tudi šolskih sester se bojijo

Reka, 18. februarja 1934. (Agis). — Trnovski samostan Notre Dame obstoji že nad 30 let in je znan daleč okoli. Že preje so iz bližnjih in oddaljenih krajev pošiljali stariš svoje hčerke v ta zavod, ki je, lahko rečemo, vzgojil na tisoče naših deklet. Že več let niso v zavodu vsled političnega pritiska, kljub temu, da so zavodove gojenke razen malih izjem, same Slovenke, govorili slovensko.

Ne samo to, gojenkam je vodstvo samostana celo prepovedalo razgovarjati se med seboj v materinem jeziku. To je jasen dokaz, da se sestre niso spuščale v prav nobeno nasprotstvo navodilom in zahtevam, bodisi šolskih, bodisi političnih oblasti. Kljub temu pa so fašistične oblasti čimdalje strožje nastopale napram samostanskemu vodstvu, stavile mu čimdalje večje zahteve, vzle pa vse, tudi najmanjše koncesije.

Politični teror postaja z dneva v dan hušji. Letos so oblasti prepovedale pouk nekaterim sestram — učiteljicam, ki so na

zavodovi osemrazrednici poučevale trideset in več let.

Domačine je ta vest hudo zadela, ker so prepričani, da samostan, odnosno sestre niso izvršile nikakih političnih prestopkov ter, da postopajo fašistične oblasti napram njim na ta način samo zato, ker so Slovenke. In slovensko je vse okoliško prebivalstvo, ki vidi v lokalnih oblasteh, ne svoje zastopnike, ampak svoje najhujše nasprotnike.

Avstrijske oblasti, ne samo, da so dale vse potrebne koncesije in pomoč, da se je samostan ustanovil in razvijal v korist državi sami in vzgoji ter napredku okoličanov, ampak so samostanu in učenkam, kiso prihajale v druge šole, dajali celo prednost. Pod fašistično Italijo pa je ostal samostan brez vsakršne opore; sestre so bile vedno strogo kontrolirane na ta ali oni način in vezane na vse strani. Za svoje vztrajno in požrtvovalno delo pa prejemajo danes na ta način nevažljivo plačilo.

GOSPODARSKE PRILIKE NA TOLMINSKEM

Sv. Lucija, februarja 1934. — (Agis). Po tolminskih hribih se je v zadnjem letu gospodarsko stanje zelo zoslabšalo. Visoki državni in občinski davki so našega kmeta, obrtnika in trgovca spravili v dolgove. Ni ga več batarja ne posestnika, ki ne bi bil zadolžen.

Znano je, da je imela prej skoro vsaka tolminska vas dobro upeljeno mlekarno, kamor so dajali kmetje mleko. Mleko, ki je bilo poleg lesa praz za prav glavni pridelek teh vas — po večini visoko v hribih ali pa v grapah — jim je dajalo lepe dohodke. Danes pa, ko so kmetje predvsem ostali skoro brez živine in nimajo nobene možnosti več, da bi število iste dvignili, pač pa redno pada, je tudi prodaja mleka padla. S tem, ne samo, da je kmet prikrajsen na dohodkih, pač pa so ogrožene tudi posamezne mlekarske zadruge, ki imajo čimdalje manj prometa. Dokaz temu so tudi cene v zadrugah, ki ga plačujejo po 30 stotink ali pa še manj. Poleg tega je že večina mlekarskih zadrug, zlasti večje, prešlo v italijanske roke, kar že samo po sebi, brez vsakih okoliščin, pomeni propast. Te domače zadruge pa, četudi majhne so zlasti zadnja predvojna leta lepo delovale in napredovale. Imele so velik prost trg, danes pa tega nimajo več. Omejene so

le na bližnja mesta in trge, ki pa dobivajo mlekarsko proizvode tudi od drugod, in povzročajo močno konkurenco.

Občinski davki na živino so zelo visoki. Občina Sv. Lucija, ki ima zelo veliko območje, je predpisala letos visoke davke na živino in sicer na konja, vola in prašiča po 50 lir, na kravo 16 lir in psa čuvaja 25 lir letno. Poleg teh je obdavena tudi druga domača živina. Obratno pa je cena živini močno padla, zlasti v primerj s cenami ostalih živil. Tako dobi kmet, če proda dobro molzno kravo od 500 do 600 lir, za lepo rejena vola od 900 do 1.000 lir, za zaklana prašiča pa samo 2 liri za kg.

Razen gozdov, ki ne dajejo danes nobene dohodke več, ker so jih že izsekali, kolikor se je dalo, se bavijo v tolminskih hribih tudi s poljedelstvom. Glavni poljski produkt je krompir drugega itak mnogo ne pridelajo. Ker pa imajo razmeroma malo polja, katero ni niti preveč rodovitno, jim celoten pridelek da komaj eno tretjino, največ pa polovico tega kar potrebujejo za domačo rabo. Iz tega lahko sklepamo, kakšno je današnje gospodarsko stanje v tolminskih hribih. Ljudje stradajo poleg tega pa lezejo v dolgove tako, da marsikateri ne bo več dolgo pod lastno streho.

VREDNOST NAŠE ZEMLJE POD ITALIJO

80 ha plodne zemlje za 160 tisoč dinarjev

Postojna, 20. februarja 1934. (Agis). Pred kratkem je bilo prodano znano Pikovo veleposestvo v Hruševju, ki je obsegalo 80 ha z gozdovi, njivami, sadovnjaki in gospodarskim stavbami. Prodano je bilo za

res majhno ceno 42.000 lir, kar znaša v naši valuti okoli 160.000 dinarjev. Pripomniti moramo, da je bilo to posestvo cenjeno pred vojno na 42.000 zlatih kron. Vsakdo si lahko predstavlja to vrednost danes.

FAŠISTI RAZPUŠČAJO FAŠISTIČNA DRUŠTVA

Aretacije nemških nacijskih socijalistev v Trstu

Trst, 20. februarja 1934. (Agis). Lansko leto je bilo v Trstu ustanovljeno društvo nacionalnih socialistov t. j. nemških fašistov, kar je vlada veselo pozdravila in društvo z vsemi močmi podpirala. V to društvo so se včlanili Nemci živeči v Trstu, kjer se pridno »spreobračajo«. Dne 18 t. m. pa je policija, radi sumljivega vedenja ustavila v prosti luki nekoga Herarda Bergerja, nemškega državljana, Alfonza Kettnerja in Walterja Mitznerja, oba avstrijska poda-

nika. V njihovi prtljaji je policija našla 40 bomb za soljenje. Nadaljna preiskava je odkrila še 310 bomb istega tipa, mnogo avtomatičnih samokresov ter velike množine protiavtstrijskega propagandnega materiala.

Vsi trije so bili takoj aretirani in predani sodišču. Radi tega so politične oblasti razpusile društvo nacionalnih socialistov v Trstu, ker so bili omenjeni njegovi člani. Zanimas kako bodo fašisti obsodili fašiste.

ELEKTRIFIKACIJA VIPAVSKE DOLINE

Gorica, februarja 1934. (Agis). — Fašistični režim posveča našim krajem res izredno veliko pažnjo. Oskrbuje jih z raznimi novimi napravami, ustanovami itd. za kar pa morajo naši ljudi kljub vsemu mizeriji, ki jo preživljajo zadnja leta, plačevati ali direktno, ali potom občinskih davkov in pristojbin, ogromne svote. Tudi občina Čerčiče v Vipavski dolini je lansko leto plačala 50.000 lir elektrarni Brunnerjeve tovarne v Podgori pri Gorici, ki preskrbuje z električno razsvetljavo vso Vi-

pavsko dolino. Območje čerčičke občine je dobilo za ta znesek električno napeljavo po vseh vaseh in bo za dobo 12 let dobivalo razsvetljavo po vaških ulicah. Ker pa vlada med ljudstvom pomanjkanje je zelo malo takih veščanov, ki so si lahko privoščili električno razsvetljavo. Šempaska občina pa električno napeljavo sploh ni dobila. Vzrok temu leži baje v preveliki zadolžitvi občine same, vsled katere nima nobenega kredita.

U ČETIRI GODINE TRST JE SPAO ZA 50 POSTO

Kako malo treba, da se fašistička štampa oduševi!

Trst, februarja 1934. — Ovih dana izvršene su statistike o prometu tršćanske luke u mjesecu januaru ove godine. Tim povodom raspisale se tršćanske fašističke novine oduševljeno o nekoj tobožnoj »ri-presi in marcia« to znči o nekom poboljšanju. Ove godine u mjesecu januaru promet tršćanske luke nekim je čudom veći za cirka 400.000 kvintala prama prometu u januaru lanijske godine i to daje povoda oduševljenju to smatraju kao znak, da je Trst opet pred prosperitetom.

Kozna kako su to udesili u statističkom uredu da je konstatovano to poboljšanje, izgleda kao da je to udeseno no naredjeniu iz Rima, da bi se malo stišalo veliko nezadovoljstvo u Trstu.

Kako je međutim to nezadovoljstvo opravdano i kako je neosnovano lažno odu-

ševljenje fašističke štampe u povodu nekog navodnog poboljšanja, vidi se najbolje po ciframa o prometu tršćanske luke u mjesecu januaru kroz posljednjih pet godina:

1930 kvintala	4.364.871
1931 kvintala	3.475.001
1932 kvintala	2.917.103
1933 kvintala	2.447.875
1934 kvintala	2.836.572

Nije li u ovim ciframa jasno, da je Trst pa o posljednje četiri godine u prometu skoro za 50 posto? Da sadašnje stanje opće i ne upoređujemo s predratnim stanjem, er bi u tom slučaju moralni konstatovati, da je fašistička Italija srozala Trst u njegovoj snazi na 25 posto nekadašnje snage...

PULA NEKAD I DANAS

Pučanstvo, rodjeno u pulskoj općini palo je za polovicu —

Pula, februarja 1934. — Centralni statistički ured u Rimu objavio je statistike o pojedinim mjestima u Juljskoj Krajinu, pa tako i o Puli. To su službene statistike, pa je zato njihovo značenje tim veće.

Prema tim statističkim podacima općina Pula ima danas svega 55.559 stanovnika. Od toga je rođenih u samoj općini manje od polovice, to jest samo 24.967.

Jedna četvrtina svega pučanstva puljske općine čine doseljenici iz ostalih istarskih mjesta izvan puljske općine. Tih stanovnika ima zapravo 9.711, a 2.025 stanovnika puljske općine je krajeva izvan Istre, ali iz provincija Juljske Krajine. Iz inostranstva ima u Pulj 2523 stanovnika. U tom broju su uračunani i oni pripadnici puljske općine, koji su se rodili za vrijeme rata u logorima u Austriji i drugdje, kad je Pula bila evakuirana.

Jedna četvrtina stanovnika Pule je iz ostalih krajeva Italije, to je vojska i ostali doseljenici iz stare Italije.

Od doseljenika iz stare Italije u Puli ima iz Veneta 3044 osobe, iz Puglie 1944, iz Napulja i Campanie 1721, iz Sicilije 1599, iz Marche 1081, iz Genove i Ligurije 997. Tu nisu uračunani vojnici.

Prema statistici od 1910 Pula je s općinom brojala 95.432 stanovnika, a od toga je bilo rođenih u pulskoj općini 50.248.

a ostali su bili rođeni u ostalom dijelu istarske pokrajine (16.866) u ostalim krajevima Austro-Ugarske (19.805), dok je iz inostranstva bilo u Puli 8.513 stanovnika.

Kako vidimo velika je razlika između statistike od 1931 i one od 1910.

Stanovništvo Pule je upravo katastrofalno palo. Za čitavih 40 hiljada...

A katastrofalan pad bio je još katastrofalniji, kad bismo uporedili današnje statistike s onima od 1914. Od 1910 do 1914 je Pula naglo napredovala i 1914 je postigla svoj maksimum. Od 1931 do dana otk broj stanovništva dalje je padao.

Možemo mirno da kažemo, da je Pula od 1914 do danas, u dvadeset godina pala za 50 posto. To je sve postigla Italija...

A što bi bilo da u Pulu nije na ispražnjena mjesta, koja su zauzimali naši ljudi došlo onih desetak hiljada gladnih talijana? Pula bi bila još manja po broju.

Najznačajnije je to, da je 1910 rođenih u općini, koji su rođeni u pulskoj općini 1931 samo 24.967, dok je godine 1910 bilo u broju stanovništva rođenih u općini 50.248. To treba naročito istaći. Koliko se je poslije rata ljudi iselilo iz Pule i okolice! I nemože Italija da tvrdi, da je Pula opustjela samo zato, jer je iz nje izišla jaka vojnička posada Austrije.

GODIŠNJICA BOMBE U REDAKCIJI „POPOLO DI TRIESTE“

Trst, februarja 1934. — Dne 13 o. m. navršila se četvrtina godina od onoga dana, kad je u redakciji lista »Popolo di Trieste« eksplodirala ona bomba zbog koje je došlo do streljanja kod Bazovice, do strašne smrti Miloša, Bidovca, Valentića i Maručića.

Na tu obilnicu u redakciji »Popolo« komemorirana je smrt Gvida Nerija, novinara, koji je tim povodom poginuo. Pred pločom, koja spominje Nerija držane su neke ceremonije, položeno je cvijeće itd. Redakciji »Popolo« stigli su telegrami od generalnog sekretara Staraca i drugih. I tršćanski podeštat je položio vijenac s tršćanskim grbom. I novine su pisale o tom događaju.

Ko zna, gdje su grobovi naših heroja, ko zna, kad ćemo mi na te naše grobove moći da na godišnjicu polažemo vijence s grbom tršćanske općine, s grbom, u kojem će biti simbolizovana na mjestu sadašnje alabarde krv s Bazovice...

U ITALIJI NE PRIZNAJU JUGOSLAVIJU

Casa editrice musicale Salvatore Pucci (Salerno) šalje svoje generaine kataloge za 1934 god. i u Jugoslaviju. Tu čitamo osim rubrike o pjesmama koje govore o mučeničij koj Dalmaciji i rubriku: Inni ufficiali di tutte le nazioni. Tu se nalaze sve »nacije«: Germanija, Serbia, Montenegro, Ungheria, Dalmacija (!) sve ali jugoslovenske himne nema... — (»Pokret«)

IZ JUGOSLAVIJE JE PROTJERANA NEPOŽELJNA TALIJANSKA DRŽAVLJANKA GROFICA DEL MESTRO

Banjalučke »Vrbaske novine« službeni list vrbaske banovine, donose doslovno ovo saopćenje:

»Uprava policije u Banja Luci kaznila je zatvorom a po tom protjerala u Italiju gospođicu Viktoriju groficu Del Mestro, talijansku podanicu, privatnu nastavnicu stranih jezika, jer je kao izaslanska banjalučkog društva »Sv. Ante« u inozemstvu vodila defetistička akciju protiv interesa naše države.

ŠTEVILNE ARETACIJE V JUL, BENEČIJI

Ljubljana 19. februarja 1934. (Agis) »Informazione Italiana« poroča iz Pariza da so se vršile antifašistične manifestacije v Bertokih v Istri, kjer je zgorel sedež Dopolavora. Aretacije v masah so se izvršile v Gorici, Dekanah in Spilembergu.

Godina dana rada emigracije iz Julijske Krajine u Zagrebu

Godišnja skupština zagrebačkog društva „Istra“

VELIKA AKTIVNOST ZAGREBAČKE ORGANIZOVANE EMIGRACIJE I LIJEPI REZULTATI — RAD NA PROPAGANDNOM, KULTURNOM I SOCIJALNOM POLJU — ORGANIZACIJA OMLADINE — I NOVA UPRAVA IMA NA ČELU G. IVANA STAROGA

U Zagrebu, 18. februara.

U dvorani »Kola« održana je danas skupština društva »Istre«. Prisustvovao joj je velik broj emigranata iz Julijske Krajine. Predsjednik »Istre« g. Ivan Stari, otvarajući skupštinu održao je govor, u kojem je naročito govorio o onima, koji nas gledaju iz Julijske Krajine i nadaju se u slobodu.

Po tom je predložio da se Nj. Vel. Kralju odašalje pozdravni brzojav u kojemu Istrani emigranti izjavljuju, da su spremni žrtvovati sve za svog ljubljenog Kralja i svoju otadžbinu. Brzojav je saslušan stojić najvećom pažnjom, te popraćen odušev-

RAD DRUŠTVA »ISTRA« BIO JE U LANJSKOJ GODINI VRLO RAZNOLIK I OBILAN, ŠTO SE NAJBOLJE VIDI PO IZVJEŠTAJU TAJNIKA

Tajnik kaže:

Nije poteklo ni punih 10 mjeseca otkada je dosadašnjem odboru bila povjerena uprava društva. Stupajući danas pred glavnu skupštinu da poda račun o svom djelovanju ona je uvjerenja da će njezin rad i nastojanje biti pravilno ocijenjeno, a svjesna si je, da će i za sebe ostaviti vidan trag svoja rada u društvu. Preuzevši dosadašnji odbor upravu društva, kad je društvo bilo u teškim prilikama, svojim radom je dokazao, da je društvo sposobno da živi i da djeluje kao važan faktor naših emigranata u Zagrebu, i nosilac onih težnja naše braće i sestara, koje oni na rodnojnoj grudi ne mogu da ispolje drukčije nego robijom i konfinacijom.

Bratski rad svih naših članova bez razlike položaja i zvanja najbolji su odgovor našim prognositeljima, koji naglašavaju da samo lične pobude učitelja, svećenika i odvjetnika mrje rezignirani mir u Istri među radnim narodom.

Naš je rad uperen u cilja Istre, Trsta i Gorice mimo unutrašnjeg društvenog djelovanja, najbolje je obilježje okupljanja Jugoslavena iz krajeva koji su sada pod Italijom u društvu »Istra«.

Zadnja redovita glavna skupština »Istra« održana je dne 12. marta 1933. Budući da je predsjednik g. Dr. Ražem i odbornici Lazarić Josip, Grakalić Josip, Tumpić Jakov i Prelac Guro predali demisiju, već na sjednici 21. marta, to je na toj istoj sjednici zaključeno da se sazove izvanredna glavna skupština. I ta se držala dne 23. IV. 1933. Odbor izabran na toj izvanrednoj glavnoj skupštini na svojoj sjednici dne 25. IV. 1933 konstituirao se je ovako:

Predsjednik Ivan Stari; I. potpredsjednik dr. Češut Ciril; II. potpredsjednik Buić Franje; I. tajnik Širotić Josip; II. tajnik Dobrila Josip; I. blagajnik Velčić Nikola; II. blagajnik Zuccon Nikola; referent za štampu Trpin Stevo; odbornici: Černeka Antun, Baf Fran, Vidmar Josip, Svić Viktor, Kliman Antun, Zović Ivan i Zaharija Josip.

U nadzorni odbor bili su izabrani dr. Ražem, dr. Pertot, Vajovac, Macuka i Bačić. Kasnije se taj odbor konstituirao tako da je dr. Just Pertot bio izabran predsjednikom, a Ivan Bačić tajnikom.

Na II. odborskoj sjednici g. dr. Ražem predao je ostavku na časti odbornika nadzornog odbora pa je na njegovo mjesto bio kooptiran g. Jakov Vivot. Isto je učinio i I. tajnik g. Širotić pa je na istoj sjednici bio kooptiran za odbornika uz vršenje dužnosti I. tajnika g. dr. Mian Kain. Svi ostali odbornici zadržali su svoje funkcije do sada.

Budući da je kooptirani odbornik g. dr. Kain bio po svojoj službi premješten u Skopje te je na sjednici od 17. oktobra podao ostavku a na njegovo mjesto kooptiran je Ante Iveša.

Za usojedno društveno djelovanje bila su u prvom redu potrebna materijalna sredstva

Novi je odbor preuzeo od starog odbora neznatnu svotu u gotovom, ali i mnogo obaveza za namirenje dugova. Prva je dakle zadaća bila novom odboru da poduzme akciju, kako bi se namakla sredstva da društvo može udovoliti svojim obavezama za održavanje društvenih prostorija, socijalnog ostsječka čitaonice kancelarije te svojoj zadaći pružanja pomoći potrebitim. U prvom redu išlo se na prikupljanje novih članova, koji će stvarno uplaćivati svoju članarinu. Agitiralo se uvjeravanjima o moralnoj koristi od članstva pa je ocaziv bio vrlo lijep.

U ovo razdoblje od 10 mjeseci upisalo se u društvo 136 novih članova

Nisu se upisali samo oni, koji nanovo dolaze u Zagreb, već i mnogi, koji su već više godina u Zagrebu ali iz raznih razloga nisu pristupali društvu. Ovaj priliv novih članova donio je društvu lijep prihod. Intenzivno se ubirala članarina i od starijih članova, pa samji članovi znadu, koliko su puta bili posjećivani od inkasatora.

Glavni i najveći prihod društvu dali su sami svijesni članovi.

Odbor nije propustio nijedan izvor dohotka, pače je oživio i one usable i našao nove. Materijalnim su doprinosima zadužilo društvo po visini svojih doprinosa navedeni g. dr. Čok, dr. Ive Dukić, g. Grl. 2 člana, koji neće da budu spomenuti, obitelj dr. Ražem-Laginja, senator dr. Trinaistić, jedan Čeh, dr. Novak, zadruga »Istarski Dom« i drugi, koji su pomogli društvu ovecim iz-

ljenim poklicima »Živio Kralj« i pljeskom.

Prije prelaza na dnevni red g. Stari pozdravio je sve članstvo i umolio ga,

da se vlada tako, kako bi ova skupština prošla dostojanstveno i kako se ne bi dogodili ispadi, koji nikako ne bi bili u interesu emigracije. Otposlani je još brzojavni pozdrav starij senatoru dru Trinaistiću i predsjedniku Saveza emigrantskih udruženja u Beogradu dru Čoku.

Iza toga podnio je opširan referat društveni tajnik g. Ante Iveša. Mi taj referat zbog njegove bogate sadržine donosimo skoro u cijelosti.

nosima. Naročito su nam bili mili doprinosi izvan redova emigranata. Moramo da ovdje napomenemo učiteljsko društvo u Trsteniku u Srbiji koje nam je poslalo svotu, sakupljenu u njihovom društvu prigodom jednog predavanja o Istri te doprinos sakupljen na najlužnijoj točki države u Dojranu između tamošnjeg stanovništva i pograničnih strazara.

Time je društvo bilo u stanju da mu materijalne prilike ne čine smetnju u redovitom poslovanju.

Razumljivo je da nije moglo riješiti ono pitanje, koje ne može da riješi ni država, ni upravne vlasti, ni druge socijalne i humane ustanove, a to je obezbjeđenje onih koji su najviše pogodjeni općom ekonomskom krizom. Nu i tu je odbor pokazao maksimum svoje mogućnosti, kako će se razabrati iz izvještaja socijalnog ostsječka.

Da svi odbornici budu u neprekidnom toku društvene djelatnosti, držale su se uvijek samo plenarne odborske sjednice. Svega je držano 40 sjednica.

Na članskim sastancima izvještavalo se članove o periodskom djelovanju odbora.

Odbornici, odnosno članovi su prema zaključcima odbora uzimali učešća u ovim društvenim i javnim nacionalnim zgodama:

Dne 30 IV došli su na izlet u Zagreb članovi emigrantskih društava »Soče« i »Tabor«

iz Ljubljane. Predsjednik i više odbornika dočekali su ih na kolodvoru, povelu u društvene prostorije i pratili ih kod razgledavanja gradskih znamenitosti.

Sokolsko društvo u Krapini priredilo je dne 6. maja »Istarsku večer«.

Tamo je zastupao naše društvo naš predsjednik, a program upotpunili su iz Zagreba naš odbornik g. Vidmar i pitomac djačkog internata g. Erman. Naše je društvo pismeno zahvalilo društvu u Krapini za tu priredbu.

Dne 14. maja 1933 održao se je u Ljubljani organizatorno-propagandni tečaj.

Na taj su tečaj bila poslana 4 delegata sa predsjednikom. Tu su predavali naši članovi: urednik »Istre« g. Ive Mihovilović i prof. g. Matko Rojnić.

Prigodom smrti posljednjeg od istarskog trolista blagopok. prof. Vjekoslava Spinčića

naše je društvo izaslalo na pogreb delegaciju sa barjakom. Inače je na sprovodu na Sušaku i Kastvu bilo i drugih naših članova i akademičara. U ime istarskih emigranata oprostio se od velikog pokojnika na grobu u Kastvu naš predsjednik g. Stari. U crkvi u Kastvu držao je lijepi govor župnik u Sestinama Istranin g. Dr. Ive Dukić. Društvu je poslalo zahvalu za njegov patriotski govor.

Prigodom proslave Jadranske Straže u Zagrebu dne 11 VI

društvo je sa zastavom sudjelovalo na bakljadi. Predsjednik je bio na dočeku moranara a potpredsjednik Buić i blagajnik Zuccon zastupali su društvo na svečanoj sjednici Jadr. Straže. I na svečanosti u Maksimiru je tom prilikom bilo mnogo naših članova.

Dne 9 VI održao je društvo komemoraciju pok. prof. Spinčiću u dvorani »Kolo«. Govor je držao pred mnogobrojnim članstvom i općinstvom sveučilišni prof. dr. Zuglia. Na misu zadušnicu održanu u crkvi Sv. Marka za pokoj duše pokojnika sjatila se masa emigranata i rodoljubnog građanstva.

Jugosl. Matica u Osijeku održala je dne 11 VI svoju glavnu skupštinu te je tamo zastupao naše društvo društveni predsjednik.

Na članskom sastanku od 28. juna komemoriralo se pok. biskupa Karolina a na sastanku omladinske sekcije dne 14 X smrti VI. Gortana.

Na razviće barjaka sokolskog društva Zagreb III

dne 25 VI bili su kao delegati našeg društva odbornici Dobrila Velčić, Vidmar Kliman i Černeka na čelu sa potpredsjednikom Buićem. U odsutnosti predsjednika privzeo je trak na barjak potpredsjednik Buić. Privzeo je trak našeg društva na barjak sokolskog društva III označuju povezanost našeg članstva sa sokolskim društvom Zagreb III, koje u najvećoj mjeri propagira kult neslobodjenih krajeva.

Delegacija našeg društva bila je sa barjakom i društvenim predsjednikom

III prigodom sokolskog sleta u Ljubljani na Vidovdan 1933.

Dne 6. avgusta 1933

na emigrantski tabor u Černomelj naše je društvo izaslalo delegaciju sa barjakom. Osim delegata Starog, Vidmara, Dobrile, dr. Kajina i Zuccona bilo je i dvadesetak drugih članova.

Na proslavi krsne slave IV avionskog puka

dne 2 VIII prisustvovao je u ime društva predsjednik Stari.

Predsjednik je prisustvovao također izvanrednoj glavnoj skupštini društva »Istra« u Novom Sadu dne 23 VII.

Poput ostalih emigrantskih društava i naše je društvo izaslalo svoje zastupnike na treći kongres Saveza Jug. em. udr. u Ljubljani

dne 24 IX 1933, na kojem su naši delegati uzeli živog učešća u raspravljanju i zaključivanju.

Prigodom proslave 25-godišnjice ptujskih događaja

dne 10. IX 1933 izaslalo je društvo kao delegate Staroga, dra Kajina i Ivešu. Pred desetkama hiljada naroda ministrima, senatorima, narodnim poslanicima, izaslancima društava, pred sokolima i četama narodne vojske držao je naš predsjednik g. I. Stari pozdravni govor, koji je bio okrunjen ovacijama za neoslobodjene krajeve. Istaknuti moramo da je našem govorniku bila dana prednost da govori prije svih mnogobrojnih govornika odmah iza izaslaničara kralja i vlade.

Na dušni dan društvo je položilo dva vijenca

na ulazu u groblje: jedan za istarske mučenike, a drugi za pokojne članove. I građanstvo i članovi sa pijetom su palili svijeće pred tim vijencima. Odbornici i članovi posjećivali su tog dana grobove naših prvaka i članova.

Po naredjenju saveza sva su emigrantska društva priredila

komemoraciju rapalskog dana dne 12 XI. kao jednoglasni protest proti sudbini naših krajeva. Naše je društvo priredilo uspješnu komemoraciju u »Kolu«. Prigodni je govor držao g. Dragovan Šepić, a pitomci djač. internata recitali su i pjevali prigodne pjesme pod vodstvom prof. Gortana i učitelja Trinaistića.

U novembru 1933 održana je na poziv g. gradonačelnika u općinskoj vijećnici anketa o ublaženju krize. Budući da je naše društvo time interesirano prisustvovao je i naš predsjednik. Kad se predlagalo da se iz Zagreba istjeraju svi nezaposleni koji ne borave barem tri godine u Zagrebu, i oni koji su šest mjeseci neprekidno bez posla, ustao je naš predsjednik s molbom da se to ne primjeni na naše iseljenike, koji su u sasama drugom položaju. Gradonačelnik je prvi izjavio uz odobravanje cijele dvorane, da nas Istrane smatraju u tom pogledu kao rodne u Zagrebu, pa ako bi se adaptirale predlagane mjere, Istrani bi bili izuzeti.

Dne 1. decembra predsjednik i tajnik su u ime društva čestitali banu narodni blagdan i upisali se u knjigu.

Prigodom dolaska Nj. V. kralja i kraljice dne 16. XII u Zagreb

članstvo je bilo na dočeku, a uveče je sa društvenim barjakom sudjelovalo na bakljadi i defiliranju pred kraljevskim parom. U dvorsku knjigu upisao se je predsjednik. Potpredsjednik Buić zastupao je naše društvo dne 17 XII 1933 na glavnoj skupštini tamošnjeg društva.

Na čajanci u banskim dvorima priredjeno u čast Nj. V.

dne 10 I 1934 bio je pozvan naš predsjednik i čestitao kralju i kraljici.

Pri odlasku kraljevskog para bilo je također mnogo naših članova i odbornika na kolodvoru.

U jeseni je bio sastavljen naročiti zabavni odbor, koji je imao zadaću da se brine za priredbe kroz zimu. Prvu priredbu učinilo je u zajednici sa Jug. Maticom i internatom

na Nikoljinje

dne 8. decembra u dvorani sokola Zagreb I u Bogovićevoj ulici. Isto se je zatim da se tom prigodom sakupe djeca naših emigranata, da im se progovori o krajevima odakle su ona i njihovih roditelji i da jedanput na godinu budu svi na okupu. Zabavni odbor, a naročito naši učitelji dobro su organizirali to Nikoljinje. Sakupljali su novčane doprinose i darove tako da je oko 400 djece moglo biti obdareno raznim darovima. Program su izvadila sama djeca iz škole sa Selske ceste pod vodstvom učitelja Trinaistića i Sirotića te pitomci djač. internata pod vodstvom prof. Gortana i direktora prof. Demarina.

Za Božić je društvo obdarilo 50 siromašnih istarskih obitelji

živežnim namirnicama. Osim toga dobili smo u istu svrhu od gradskog načelstva 69 kg mesa i 40 kg brašna.

Pokladna zabava

priredjena dne 3 II 1934 u dvorani »Kola« sa vrlo dobrim moralnim i materijalnim

uspjehom. Sve prostorije bile su dupkom na akademiji sokolskog društva Zagreb pune Istrana, koji su u veselom raspoloženju proveli medju sobom jednu istarsku večer. Za materijalni uspjeh ide u prvom redu zahvala gospodjama naših članova, koje su darovale razne poslastice za buffet, tvrtkama za tombolu, a ostalim dobročiniteljima za dobrovoljne doprinose. Društvo je imalo 3750 dinara čistog dobitka.

Društvena je kancelarija

išla u svim pitanjima na ruku svojim članovima i drugim emigrantima. Izdavala je razna uvjerenja, sastavljala molbe za pravo boravka, uposlenja, državljanstva, namještenja i davala preporuke. Predsjednik je lično intervenirao u raznim pitanjima kod policije, banske uprave, gradskih ureda, direkcije željeznica, pošte, burze rada, središnjeg ureda za osiguravanje radnika, privatnih ustanova i kod pojedinaca. Ne samo primjer spomenut prigodom ankete o ublaženju krize, već možemo generalno kazati, da smo svuda naišli na razumijevanje, ali radi nemogućnosti, a ne radi nerazumijevanja nisu bile sve naše intervencije uvijek uspješne.

Postiglo se da novi emigranti, koji dolaze ovamo bez putnice, ne ostanu u zatvoru na policiji 15—20 dana kao prije, već da se upute u društvo i istog dana, kad su dopraćeni u Zagreb.

Kroz ovih 10 mjeseci predsjednik je 22 puta bio u Beogradu da intervenira u pogledu namještenja, državljanstva, uređenja penzije i u drugim pitanjima za naše ljude.

Putovao je i u Karlovac da kod tamošnjih vlasti posreduje za emigrante dok još nisu imali svoje društvo.

Gospodin Dr. Ivo Buratović išao je društvu na ruku kod ovjerovljivanja prevoda a

Dr. Sindik liječio je besplatno siromašne naše članove.

Obojici se je društvo pismeno zahvalilo i preporučilo za daljnju suradnju a tako isto mnogim načelnicima i činovnicima u pojedinim državnim uredima, koji su nam išli na ruku.

Veće skupine ljudi zaposlilo se periodički putem gradskog socijalnog ostsječka na raznim gradskim radnjama te preporukom Dra Ražema u carinskim skladištima.

Sam predsjednik Stari je u 6 sati ujutro išao na radnje kako bi što veći broj naših radnika i radnica bio uzet na posao.

U kancelariji se vodio popis za statistički ostsječ saveza

te je upisano veći dio naših emigranata, odnosno njihovih obitelji. Primale su se prijavnice za policiju prigodom prijave stranaca. Nabavljene su i uokvirene slike Nj. Veličanstva Kralja, Spinčića i Mandića, a gosp. Dr. Ražem darovao je društvu sliku pok. predsjednika Dra Zuccona.

U društvu se rasprodaju knjige propagandnog ostsječka »Naših onstran meje«, sve knjige našeg pisca Dukića, a rasprodale su se razglednice Akademskog kluba u Ljubljani.

Iz svih krajeva a naročito iz Savske banovine i iz Bosne obračali su se emigranti našem društvu za raznu pomoć. Zahvalna pisma onih za koje se uspješno interveniralo te dovoljni broj društvenih članova izvan Zagreba govori nama o važnosti naše organizacije.

Pojedinci su se obračali na nas da im pošaljemo materijal za održavanje predavanja o Istri

što je društvo sa radošću i učinilo.

Naš član prof. Matko Rojnić održao je na Sušaku predavanje o našim mučenicima, član g. Vižintin u društvenim prostorijama o naseljivanju u južnim krajevima, odbornik g. Vidmar u Karlovcu o Koruškome plebiscitu, student agronomije Udović u Karlovcu o narodnom preporodu u Julijskoj Krajinu a učitelj Tone Peruško dva predavanja u Novigradu Podravskom o prilikama u Istri.

Osim na dosadašnje novine i revije društvo se je preplatilo tekom godine još i na neke druge novine.

Društvene su se vijesti objavljivale u listu »Istra« te u zagrebačkim novinama Novostima i Jutarnjem listu.

Najjače dodira imalo je naše društvo sa Jugoslavenskom Maticom

te smo se u zajedničkom radu upotpunjavali. Jugoslavenska je Matica i materijalno i moralno pomagala i naše članove i one nove doseljenike koji su ovamo stizavali. Društvo je podržavalo prijateljske odnošaje sa svim emigrantskim društvima i najviše sa Savezom.

Našom pomoću i našim poticajima osnovala su se nova emigrantska društva. Predsjednik je posletio više puta Karlovac, Sušak, Split i Tivat i držao tamo s našim ljudima sastanke, predao im pravila i upute za osnivanje društava tako da nekoja već faktično djeluju a druga čekaju odobrenje pravila.

Sada je u toku osnivanje društva u Dubrovniku.

Od naših članova umrli su u ovoj godini: Radoslović, Damjanić, Nadenić i Tranfić

Društvo je pripomoglo uredjenju groba pok. člana Mate Pužara u Remetama.

Darovi društvu u naravi.
Od gradskog socijalnog otkjeka dobili smo besplatno 2 hvata drva a posredovanjem g. Jakova Lazarića jedna kola drva od tvrtke Sutej.

Organizacija društva.

I na organizatornom polju očitovao se rad dosadašnjeg odbora. Aktivna je

Omladinska sekcija

koja ima dobar mandolinistički zbor i okuplja omladinu na sastanke, predavanja i priredbe.

Odmah iza glavne skupštine odbor se je stao u dodir sa gosp. Istinićem, predlaganjem za osnivanje

sekcije za međusobnu pomoć,

tako da se je ista osnovala dne 6 VII 1933 i danas po prvi puta daje svoj izvještaj glavnoj skupštini.

Na pobudu člana g. Bože Semelića odbor je na svojim sjednicama od 26 IX i 3 X raspravljao

o osnutku prosvjetne sekcije.

Sastavio se naročiti pravilnik, ali do osnutka nije još došlo.

Odbor je na svojoj sjednici od 14 novembra zaključio da se osnuje

pjevački zbor.

Našao je zborovodnju u osobi g. Slavka Zlatića. Društvo je materijalni opstanak zbora osiguralo za šest mjeseci. Počelo se sa pjevanjem dne 15 XII 1933. Vježbe se drže u učiteljskoj školi. Upisalo se 48 pjevača, a dolazi na pjevanje poprečno 30 pjevača.

Socijalni otkjek

je smješten u mnogo zdravije, uredjenije i znatno jeftinije prostorije u Mošćeničkoj ulici broj 16 smješten u jednoj većoj i dvije manje sobice. Za uzdržavanje tog stana a da se pomogne onima koji tekar stignu da si nabave potrebite dokumente, da im se dadu sredstva kad putuju na rad u koje drugo mjesto, društvo se obratilo molbom na imućnije članove da bi dobrovoljno doprinosili kroz šest mjeseci za socijalni otkjek. Od tog dobrovoljnog poreza društvo će dobiti oko 5.000 dinara.

Potanj rad u pojedinim sekcijama biti će ovdje iznešen da zasnađu o društvenom radu i oni koji nisu imali mogućnosti da

naš rad prate iz bliza, ali su ostali dobri naši članovi i pomagali društvu u svakoj zgodi.

Svoj izvještaj tajnik je završio ovim riječima:

»Do početka prošle godine bilo je 180 omladinaca iz naših krajeva osuđeno na 1200 godina robije i konfinacije. Uslijed amnestije nekoj su se vratili kući i za čas se snizio broj godina kazni. Nu nije dugo potrajalo. Pokrajinske komisije za konfinaciju i specijalni tribunal u Rimu nastavio je svoju krvavu proceduru, pa kad nije bilo više omladinaca, kojima da prekida nit života, bacio se je sada i na starce od 60 i 70 godina, osuđujući ih na 20 godina robije.

Naša misao danas leti k brojnim Špilbercima za istarske Jugoslovene: Gesuitima, Kopru Regini Coeli, Maschiu di Volterra, San Gimignano, Castelfranku, Aleksandriji, Lucchi, Peruggi, San Stefanu, Portolongonu i drugim kazamatima,

gdje venu mladi životi ljudi, koji su osuđeni jedino zato, što se im drugi htjeli oteći najsvećijim čuvstva i etničku oznaku naših krajeva.

Nu oni će se vratiti, kao što su se neki već i vratili te stupili u naše emigrantske redove. I mi ih imademo među svojim članovima. Ne pomirene sa sudbinom poput piemontskog sanjara, već spremne da u svakom času slijede primjere svojih boljih drugova, da dadu svoje živote za slobodu istarskog i goričkog patnika, za jedinstvenu državu svih Jugoslovena u granicama narodnosti.

Očekujući da grane sunce te slobode, naši su pogledi upereni jedino tom cilju, i naš će rad biti udešen prema tom idealu.

Poslije tajnika izvjestili su o radu raznih sekcija njihov pročelnici odnosno tajnici. G. Stevo Terpin, student, govorio je o radu omladinske sekcije, koja je priredjivala mnoga predavanja, čajanke, izlete itd. Radnik g. Ante Cerneka govorio je o radu socijalnog otkjeka, g. Istenić o radu sekcije za međusobnu pomoć, a mjesto blagajnika g. Velčić podnio je izvještaj o društvenim finansijama potpredsjednik g. Fran Buić. U ime nadzornog odbora predložio je g. Ivan Bačić, da se upravnom odboru dađe razriješnica.

OMLADINCI U DRUŠTVU »ISTRA« PREDNJAČE ZANOSOM A U SVOJOJ SEKCIJI RADE OZBILJNO I SMIŠLJENO NA PROPAGANDI NAŠE IDEJE I SVOJEM PROSVJEĆIVANJU

Pročelnik Stevo Terpin podnio je izvještaj u kojem kaže:

Imam da kao pročelnik Omladinske sekcije iznesem izvještaj za ovu poslovnu godinu. Prije nego predjem na sam izvještaj sekcije

moram da se u duhu sjetim svih onih omladinaca, koji su tokom ove godine pali kao žrtve fašističkog nasilja, moram da se sjetim svih onih, koji su pošli trnovitim putem u talijanske zatvore ili konfinaciju.

Dne 20 novembra umro je u trščanskom zatvoru isprebijan i izmrcvaren do smrti mladi Ivan Jurišević iz Vodica.

Mlad, svjež i pun ideala vratio se nakon godinu dana bivanja u Jugoslaviji i to baš u Zagrebu kući onamo gdje vlada kruti teror fašizma, vratio se jer su ga na to natjerale slabe materijalne prilike i nostalgija za svojom užom domovinom. No, skoro biva aretiran, a već nakon 20 dana nakon aretacije pao je kao žrtva fašističke inkvizicije Neka bude vječna slava mladome Juriševiću.

Vellke su naše zadaće i teške, zato je potrebno da nastojimo svim svojim silama da se održimo na okupu i da naročito mi omladina sa pojačanim silama stupimo u naše emigrantske redove i da poradimo novim silama za našu emigrantsku stvar tako da budemo dostojni naziva kojega nosimo.

Usprkos tome što sam naveo poslovni je odbor, i starj i novi, radio po svojoj najvećoj mogućnosti i uvijek nastojao da sekcija u danim prilikama što bolje uspijeva. I mora se priznati, da je Omladinska sekcija od prošle glavne skupštine »Istre« u mnogočem napredovala,

naše napredovanje pokazalo je dosta lijepih rezultata,

ne možda toliko kao što bi mi svi željeli, no opaža se da je i interes samih članova za sekciju u zadnje vrijeme u porastu, a to je najbolja garancija da idemo pravim putem i da treba samo ovako nastaviti.

S ovog mjesta moram da se najiskrenije zahvalim svima, koji su nas kod našeg rada poduprli bilo moralno, bilo materijalno

U ovoj poslovnoj godini Omladinska sekcija održala je 17 članskih sastanaka sa 10 predavanja o raznim aktualnim pitanjima.

Održali smo i 3 komemoracije, i to komemoraciju godišnjice zapaljenja Narodnog doma u Trstu, komemoraciju Bazovičkih žrtava i komemoraciju pok. Vladimira Gortana. Osim toga smo na članskom sastanku o prilici božićnih praznika recitali dvije prigodne božićne novele. Sva ova predavanja, komemoracije i recitacije vrlo su dobro uspjele. Predavala su slijedeća gospoda: Dr. Miran Kajin, Ante Iveša, prof. Matko Rojnić, Josip Vidmar, Zorko Bekar, Rude Udović. Osim toga pokrenuli smo u zadnje vrijeme

akciju za predavanja izvan Zagreba, tako da smo održali 28 i dva predavanja u novoosnovanom našem društvu u Karlovcu.

Kako bi se članovi međusobno što bolje upoznali,

a naročito oni sa periferije i zato da bi im

pružalj osim predavanja i malo zabave, priredjivali smo zadnja dva mjeseca

svake nedjelje čajanke, koje su u svakom pogledu vrlo dobro uspjele. Priredili smo 8 ovakvih čajanka. I materijalni dobitak od ovih čajanka bio je zadovoljavajući, tako da smo mogli u zadnje vrijeme povećati naš inventar bilo sa instrumentima bilo sa drugim inventarom.

Na badnju večer priredili smo zajedno sa Ist. Akademskim klubom za naše članove zajedničku večeru, da smo tako i mi, koji se nalazimo daleko od svojih domova na tradicionalan način proveli tu večer.

Za ovo poslovno vrijeme poslovni je odbor O. S. održao

28 Odborskih sjednica na kojima su se pretresala sva aktuelna društvena pitanja. Sadašnji odbor održava odborske sjednice redovito svaki tjedan jedanputa.

Knjilnica, koju vodi br. Djoniketi posjeduje danas 260 knjiga na narodnom jeziku, 29 na stranim jezicima, osim toga posjeduje i nekoliko revija i kalendara.

Sekcija bila je zastupana i na svim priredbama Saveza, tako na idejnom tečaju, kojega je organizirao 15. maja Organizatorno-propagandni odsjek Saveza u Ljubljani, na kongresu Saveza 24. IX u Ljubljani i na Taboru u Crnomlju 6. VIII. 1933. Unutar omladinske sekcije postoje dvije potsekcije i to mandolinistička i izletnička potsekcija.

Mandolinistička potsekcija pokazuje bez sumnje najveći uspjeh. U zadnja dva mjeseca podigla se je do zamjerne visine, a to najviše zaslugom zborovodje br. Milana Brebera. Naš zbor svirao je na svim našim čajankama, osim toga svirao je na zabavi društva »Istra« u Kolu. Sekcija posjeduje danas 8 vlastitih instrumenata. Mandolinistički zbor vježba redovito dva puta tjedno te ima 15 svirača. Ja se s ovog mjesta našim mandolinistima najiskrenije zahvaljujem na njihovom požrtvovnom radu i molim ih da samo nastave sa radom kojim su započeli

Izletnička potsekcija nije pokazala baš najboljih uspjeha, a to uglavnom s razloga, koje sam već sprijeđao naveo U prošloj sezoni priredili smo svega 3 izleta koji su dobro uspjele, Nadamo se da će i u tom pogledu u buduću biti bolje.

I u materijalnom pogledu pokazalo se da idemo na bolje, a to najviše zaslugom naših čajanki.

Ovo bi evo bio u kratko rad Omladinske sekcije za vrijeme od 23 aprila pa do danas. Nije se napravilo sve ono što bi se bilo moglo, no svaki ozbiljni posmatrač mora ipak priznati da se nastojalo svim silama održati sekciju barem na istoj visini na kojoj je bila, i svi znaci kažu, da smo u tome i uspjeli i da je interes za sekciju u zadnje vrijeme stalno u porastu. Nadamo se, da će rezultati na budućoj skupštini biti mnogo bolji a da to i budu treba da idemo svi do jednoga na rad da se svi do jednoga strnemo u jednu veliku, jaku falangu mladih emigranata koji će znati braniti interese naše i interese one naše braće koja čame u robstvu.

NA SOCIJALNOM POLJU DRUŠTVO »ISTRA« UČINILO JE U PROŠLOJ GODINI SVE ONO ŠTO JE U SADANJIM PRILIKAMA BILO MOGUĆE

Izvještaj socijalnog otkjeka podao je Ante Cerneka. Otsjek nije raspologao velikim kadrom ljudi, koji bi bilježili svaku intervenciju i svaku pomoć pruženu onima, koji su tražili pomoć od društva. Intervenciralo se kod nadležstava glede uposlenja, upućivalo se besposlenike na posao, davalo im pomoć za putni trošak, a siromašnim se bolesnicima kupovalo lijekove. Za Božić se siromašnijim obiteljima izdalo 370 kg brašna i 70 kg masti i slanine, dok je intervencijom našeg otkjeka razdijelio i gradski socijalni otkjek nešto hrane za 40 naših obitelji. — Otsjek ima sada dovoljno čisto i zdravo konačište od dvije malene i jedne veće sobe u gradskim kućama u Mošćeničkoj ulici. Svake je noći bilo popriješno 19 osoba u konačištu. U svemu je prošle godine bilo u skloništu socijalnog otkjeka 6.907 prenoćenja.

Još uvijek dolazi veliki broj naših ljudi preko granice bez potrebitih dokumenata i bez sredstava. Društvo ih prima na konačište, daje im pomoć u novcu oko snosjenja troškova za pravo boravka i uposlenja. Ali za sve ove izdatke, za plaćanje najamnine za konačište, za ogrijev i svjetlo izdaci su znatni, a dohoci su samo dobrovoljni doprinosi. Da bi se prihodi za socijalni otkjek donekle povećali, društvo se je obratilo molbom imućnijim članovima, koji su se obvezali, da će kroz 6 mjeseca davati dobrovoljni doprinos, kako bi se socijalnom otkjeku pomoglo da vrši svoju plemenitu zadaću. Izvjestitelj je također istakao da smo i kod vlasti i kod pojedinaca naišli na razumijevanje, ali kraj općeg ekonomskog stanja nisu mogli ni svi naši radnici da budu uposleni, ni da svi budu potpunoma obezbijedjeni.

SVIJESNI ČLANOVI »ISTRE« ORGANIZUJU POSEBNU SEKCIJU ZA UZAJAMNU POMOĆ U SLUČAJU BOLESTI I SMRTI

G. Istenić kaže:

»Na ovome mjestu, na izvanrednoj skupštini dne 23. aprila 1933. godine osnivači ove sekcije iznijeli su predlog, da se osnuje ova sekcija uslijed toga što društvena pravila nisu predvidjela nikakvih materijalnih prava članova u slučaju da zapadnu u težak položaj, kao što su slučaj smrti, bolesti i neuposlenosti.

U ovakvom stanju nije se moglo pomišljati da društvo samo kao matica, radi na stvaranju jednog potpornog fonda, iz koga bi se u slučaju potrebe, pružilo pomoć onim izbjeglicama koji su već dulje vremena u Zagrebu.

Da bi se ova praznina u društvenim pravilima ispravila, osnivači sekcije ishodili su od pomenute skupštine načelno odobrenje Upravnom odboru da može osnovati u okviru društva kao samostalan ogranak jednu sekciju čija će jedina zadaća biti da na bazi samopomoći okuplja članstvo u svrhu stvaranja potpornog fonda za davanje pomoći u slučaju smrti, bolesti i neuposlenosti.

Dne 25. maja 1933. g. sazvan je konstituirajući sastanak osnivača u kojemu je prihvaćen sa malim izmjenama poslovnik te izabran slijedeći poslovni odbor: Ljubičić Matko, Milić Matko, Dr. Blaž Poseđel, Istenić Martin, Žerjal Stanko, Modrušan Juraj i Domaćin Juraj.

Poslovni odbor dao se je na posao da usprkos teških vremena privede ideje sekcije u djelo te je u tu svrhu održao nekoliko dobro posjećenih informativnih sastanaka među članovima društva te šireći propagandu putem glasila naše emigracije »Istre«, koje je rado ustupalo mjesto za vijesti iz sekcije.

Pošto se je ukazala potreba da se poslovni odbor proširi, to je na članskom sastanku dne 12. IX. 1933. g. izabran u poslovni odbor još g. Ivan Stari i Matko Zlatić.

Sekcija uslijed općih i naročito teških ekonomskih prilika u kojima se nalaze naše izbjeglice, doduše nije u prvotnoj godini pokazala onaj razvoj kao što bi bilo poželjno, ali je ipak za ovo kratko vrijeme svoga opstanka uspjela okupiti dovoljan

broj članova, te stvoriti tome odgovarajući potporni fond, tako da je zagarantovan i opravdan opstanak.

Poslovni odbor je u tom vremenu održao 9 sjednica na kojima su riješavani tekući poslovi, te je primljeno u svemu u posmrtno kolo 27 članova, u bolesničko kolo 21 član i u neuposleničko kolo 25 članova, a prijavilo se još veći broj članova, koji još nisu svoje obaveze ispunili da bi stekli pravo na redovito članstvo

Iz ovoga se vidi da je najveći interes za posmrtno kolo, a primjetiti se mora da je odaziv za članstvo bio najmanji baš od onih članova društva koji bi u prvome redu trebali biti članovi Sekcije i radi kojih je i osnivana, t. j. slabije situiranih, a što se može opravdati jedino poznatim nemarom za svaki društveni život onih naših izbjeglica koji se sjele društva tekar onda kada je zlo već nastupilo, te se je već nebrojeno puta desilo da je trebalo nekome pomoći osobito u slučaju smrti, žalosnim i nedostojnim načinom sabiranjem dobrovoljnih priloga putem araka umjesto, da se je ranije sistematskim članstvom u sekciji osiguralo baš minimalnu potporu. Treba istaći da pretežni dio članova sekcije čine oni emigranti koji po svome položaju nikada ne će trebati pomoći, te time pokazuju shvaćanje ideje sekcije u punoj mjeri.

Podnjevši izvještaj o radu sekcije izvjestitelj kaže:

Iz toga se vidi da je sekcija dokazala da može odgovarati svojim materijalnim obavezama prema članstvu te i time opravdala svoj opstanak

Pošto je već duže vrijeme na sastancima tretirano pitanje eventualnog obaveznog članstva sviju članova Društva u članstvu posmrtnog kola, to je na sastanku dne 11. o. mj. zaključeno da se predloži današnjoj skupštini predlog da se novi odbor društva ovlasti da može u tom pravcu donijeti potrebne zaključke, te ih po mogućnosti u narednoj poslovnoj godini privedi u djelo. Ovo je u kratko slika dosadašnjeg rada sekcije, te se moli skupština da ovaj izvještaj primi, a članstvo da u idućoj poslovnoj godini posveti više pažnje ovoj sekciji.

NOVI ODBOR DRUŠTVA »ISTRA« :

U debati o radu odbora nije sudjelovao niko i izvještaji funkcionara prihvaćeni su jednoglasno i bez ikakvih primjedaba. Jednako je tako jednoglasno izglasana i razriješnica.

Predsjedničko mjesto preuzeo je pročelnik izbornog odbora g. Božo Semelić i umolio, da se predaju liste za novi odbor. Predahe su dvije liste: prva sa g. Ivanom Starim na čelu, a druga sa drom Ivanom Raženom. Kako se više od desetine članova izjasnilo za tajno glasovanje, imalo se odmah pristupiti glasovanju pomoću ceduljica.

Od 210 članova koji su imali pravo glasa, glasovalo ih je 124 za listu g. Ktaroga, a 72 za listu dra Ražema (14 glasova bilo je poništeno).

Lista g. Staroga bila je izabrana dakle s velikom većinom glasova i to izazivlje burne manifestacije koje du-go traju.

Predsjednik: Ivan Stari. Odbornici: 1. Baf Fran, penzionirani školski nadzornik, 2. Cerneka Anton, lijevač. 3. Dobrila Josip, činovnik drž. želj. 4. Iveša Ante, novinar. 5. Dr. Kajin Miran, banovinski savjetnik. 6. Motika Ivan, student prava. 7. Peroša Čiril, činovnik drž. želj. 8. Smolica Petar, radnik. 9. Dr. Višnjevec Viktor, privatni činovnik. 10. Vivoda Jakov, sekretar minist. trg. kod banske uprave. 11. Vižintin Željko, obrtnik. 12. Zović Ivan, učitelj. 13. Zuccon Nikola, radnik. 14. Žerjal Stanko, trgovački pomoćnik.

Nadzorni odbor: 1. Bačić Ivan, priv. činovnik. 2. Dr. Jakac Dušan, liječnik. 3. Macuka Matko, graditelj. 4. Dr. Just Pertot, liječnik. 5. Velčić Nikola, priv. činovnik.

Novi odbor društva »Istre« u Zagrebu, izabran na glavnoj godišnjoj skupštini dne 18. februara konstituirao se je na svojoj sjednici dne 20. februara ovako:

Predsjednik: Ivan Stari; I. potpredsjednik: Dr. Miran Kajin; II. potpredsjednik: Željko Vižintin; I. tajnik: Ante Iveša; II. tajnik: Ivan Motika; I. blagajnik: Josip Dobrila; II. blagajnik: Nikola Zuccon; Odbornici: Fran Baf, Anton Cerneka, Čiril Peroša, Petar Smolica, Dr. Viktor Višnje-

vec, Jakov Vivoda, Zović Ivan, Stanko Žerjal, Nadzorni odbor: Predsjednik Dr. Just Pertot, tajnik Ivan Bačić, odbornici: Dr. Dušan Jakac, Matko Macuka i Nikola Velčić.

DR. IVO RAŽEM NIJE KANDIDIRAO
Od g. dra Ražema primili smo ovo pismo koje rado donosimo:

Gospodine uredniče!
Saznajem iz dnevne štampe da me je povodom jučerašnje redovne glavne skupštine društva »Istra« u Zagrebu jedan dio članstva kandidirao za predsjednika postavivši drugu izbornu listinu sa mojim imenom na čelu

Čast mi je zamoliti Vas, da radi ispravne informacije javnosti izvolite saopćiti u narednom broju Vašega lista, da je ova kandidatura postavljena protiv moje volje, jer sam prije glavne skupštine usmeno i pismeno na razne predloge i pozive svakome odgovorio i obrazložio, da se ja ne mogu i neću primiti ponudjene mi časti. O tome obavijestio sam istodobno Savez emigrantskih udruženja u Beogradu u kojem vršim funkciju prvog potpredsjednika, te Sokolsko društvo Zagreb III, kojem sam starješinom i kojemu pripadaju članovi i odbornici društva »Istra«, te konačno samu društvenu upravu preko predsjednika i tajnika zalažući se uvijek, naročito u ovim kritičnim časovima, za slogu i za sporazum u redovima Istrana.

Zahvaljujući bilježim se
Dr. Ivo Ražem s. r.

U PULI JE TAKVA MIZERIJA
da će i tramvaj biti uklinut.

Pula, februara 1934. — U Puli je tako grozna mizerija, da će i tramvaj biti uklinut. Tramvaj je već mnogo godina stalno u deficitu, ali nikada nije taj deficit bio veći nego prošle godine. Niko se ne vozi i električka se troši uzalud, a isto tako i personal mnogo stoji. O tome, da bi se tramvaj imao uklinuti govori se već u pola glasa i u novinama. Kad se to dogodi, onda će Pula biti sasvim mrtvi grad.

Nаша kulturna kronika

Josip Kostanjevec praznuje 70 rojstni dan

Dne 19 t. m. je naš znanj rojak in pisatelj Josip Kostanjevec praznoval v Mariboru svoj 70 rojstni dan. Rodil se je 19. februara 1864 v Vipavi. Učiteljske je dovršil v Kopru in je do leta 1901 služboval kot ljudskošolski učitelj na Vipavskem in drugod, zatem pa je poučeval na ljubljanski vadnici do svoje upokojitve.

Kostanjevevo ime je bilo, zlasti v širih plasteh našega roda, dobro znano. Preprosto ljudstvo je zelo rado čitalo njegove spise zlasti one, ki jih je izdala Mohorjeva družba. Sodeloval pa je tudi pred vojno in po vojni pri raznih plov. listih in je izdal nekatere svoje spise v samostojnih knjigah. Ljubljansko »Jutro« pravi o njem:

Kostanjevec je opisoval življenje na Notranjskem; ta, danes tak žalostno razkosana pokrajina na prehodu dveh klimatskih področij in na križišču alpsko-srednjeevropske in ladransko-sredozemske civilizacije, je dobila v njem prizadevnega epika. Kostanjevec je opisoval kmečke ljudi in malomeščansko gospodo z vidno ponekod že v naturalizem prehajajočo iskrenostjo: življenje

drobnih, socialno in duševno majhnih ljudi, ki se bore bodisi za zemljo, bodisi za existenco in pa za denar in ženske. Če prav se ni povzpelo do idejne zaostrenosti socialnega pisatelja, je vendar spisal nekoliko tudi dokumentarno značilnih povesti zlasti iz učiteljskega življenja ki so po svoji neizprosnosti in stvarnosti dobile izrazit socialni prizvok. Kostanjevec je ves svoj pripovedni dar posvetil opisovanju stvarnih razmer in resničnega življenja: v teku časa si je pridobil objektivni, neizlopljen slog in izbrusil jezik, ki ni posnet iz slovarjev in knjig, marveč iz vsakdanje govornice slojev, katerim je posvečal svoj opazovni dar. Poleg raznih drugih čimicjev in vplivov so razmere ki je v njih živel pisatelj Kostanjevec, otežkočale njegov pisateljski razvoj in poglobitev; vzlic temu pa se je na njegovi literarni nliji nabralo tolike pripovednih spisov neke določene dobo njih postanka presenjajoče vrednosti, da bodo prej ili slej v obliki knjige izbranih spisov prešli med dokumentarna dela slovenskega realizma.

Rojaku Kostanjevcu čestitamo in želimo še mnogo srečnih let. (A g is).

Antologija nove čakavske lirike

...može se spaljivati knjige, isklesavati napise i razarati spomenike, zatvarati škole i crkve, tierati ljude iz njihove rodne zemlje — ali nema sile, koja bi uništila ono, što su naši Istrani, na polju hrvatske književne kulture, kroz vjekove stvorili, nit koja bi iz našega hrvatskoga naroda Istre istrigla njegov hrvatski jezik i sve ono što je s njim spojeno, i što je s njim stvarao i od roda do roda prenašao...
V. Spinčić.

Kulturni nivo jednoga naroda, pa i jedne pokrajine, pokušavalo se mjeriti po broju škola, po postotku nepismenih, po uređenju saobraćaja, pa čak i po — potrošnji sapuna... No ništa nije toliko mjerodavno za kulturu jednog naroda koliko književnost. Ona je najbolje mjerilo kulture, najbolja kazaljka za nacionalnu svijest. A nacionalnu svijest Istre i njenu visoku kulturnu razinu ništa toliko ne dokazuje koliko njena kulturno-književna prošlost. Vidi se to i po tome što su njeni neprijatelji najprije i najvelementnije udarili na sve ono što tu slavensku kulturnu prošlost izrazito pokazuje. Bezbožno zatvaranje crkava i škola, vandalsko razaranje i uništavanje svih, pa i najmanjih, kulturnih spomenika, bezdušno istjerivanje i ubijanje i konfiniranje domaće inteligencije, a naročito sistematski i na svim linijama uništavanje ekonomsko-kulturnih institucija i gušenje slobodne riječi najbolje pokazuje čega se naši neprijatelji u Istri najviše boje. I nije ni čudo! Književnost je u Istri od vjeka bujno cvala. To svjedoči čitav niz imena, koja je Istra dala našoj književnosti. Bez Pavla Vergerija, Stjepana Konzula Istranina, Matije Vlašića ranije, a kasnije i u naše vrijeme bez Kumičića, Katalinić-Jeretova i Cara-Emina jugoslavenska bi književnost bila krnja. A mnogo je veći broj onih trudbenika na kulturno-književnoj nliji koji su značajni specijalno za istarsku književnost. Dobrila, Vitezić, braća Baštijani, Parčić, Crnčić, Gržetić, Spinčić, Man-

dić, Laginja, Milčetić, Trinajstić, Tentor, itd., da ne nabrajamo još čitavi niz imena. Svi su ovi pisci doprinijeli svoj obol kulturnom podizanju našeg naroda, u svim pravcima. No u zadnje se vrijeme — tokom dvaju decenija — pojavilo i nekoliko značajnih imena u našoj književnosti, imena koja su dala našoj istarskoj književnosti nešto specifično istarsko. To su Nazor, Balota i Gervais (Zerve). Ta trojica pjesnika progovorili su u svojim čakavskim pjesmama tako intimno, duboko i toplo, da je iz njih prozračila »sva bol našeg primorskoga puka...« U svojim pjesmama dali su čitavo srce i dušu, veliku i dobru, našeg čovjeka koji se pati na grudi zemlje od davnih danina; pati i bori za »pest zemlje« i tračak slobode... Propjevao je u tim pjesmama naš dragi, mali, istarski čovik...

Da ne bi najbolje i najljepše od tih pjesama naših čakavaca (uz Dalmatinca Peru Ljubića) ostale rasturene po raznim časopisima i knjigama, pa postale u neku ruku »izgubljeno biserje«, izdat će se jedna »Antologija nove čakavske lirike« u koju će ući sav čakavski pjesnički opus Vladimira Nazora (8 pjesama), po deset pjesama Mata Balote, Draga Gervaisa i Pere Ljubića i osam n a r o d n i h pjesama. Probrane i sredjene ove pjesme daju jedinstven utisak i ta bi antologija trebala postati »vademecum« svakoga našeg inteligentnog čovjeka, koji voli svoj kraj i svoju riječ, rođenu, dragu i tako daleku... i tako krvavo proganjano... Trebala bi tu knjigu imati svaka naša kuća, da bude kao »memento« u svakoj prilici, potsjećanje svakoga dana na naše koji trpe, čekaju — koji su ostali s — one strane... Ta antologija mora biti naša kulturna afirmacija!

Da bi se omogućilo čim prije izlazak ove antologije apeluje se ovime na sve pretplatnike našeg lista, da se odazovu pozivu na pretplatu. U tu su svrhu današnjem broju priloženi čekovi. Knjiga će stajati 20 (dvadeset) dinara, lijepo opremljena. Nadamo se, da će odziv na ovaj poziv biti srdčan, pa u to ime pozdravljamo sve, kojima leži na srcu izdavanje jedne ovakve čakavske edicije.

JOSIP KRMPOTIĆ

I. III. 1864 do I. III. 1934.

»Jos. Krmpotić tiskara i papirnica, Pula«, tako se zvala njegova firma. Koliko je ljudi prošlo kroz njegove kancelarije na Trgu Custosa br. 1 i kroz njegovu kuću u Šišanskoj ulici br. 24, gdje je za vrijeme svjetskoga rata bila tiskara i uredništvo našeg prvog i posljednjeg dnevnika u Istri »Hrvatski List!« A nije nas sa Puljštine mali broj koji smo u ovim dvjema kućama prvi put došli u dodir sa građanskim društvom, sa kapitalističkim preduzećem i koji sro došli do spoznaje da je adekvatna forma nacionalizmu kao političkoj ideji kapitalizam u oblasti privrednih odnosa i da su »nacije« kao nacije postale moćne i uticajne u stvari preko sopstvenoga kapitala i kapitalizma.

Tipografski radnik Josip Krmpotić iz Stupnika kod Zagreba, (porijeklom Ličanin), koji je 1884. zbog radničkih demonstracija bio zatvoren u Zagrebu i dobio izgon iz Zagreba i koji je iste godine došao u tiskaru »Naše Sloge« u Trst da bi do kraja svoga života ostao naš i među nama. Ujio je u naš istarski život duh kapitalističkog preduzetnika. Pred naš slom 1918 godine u Istri, koji je izazvao i slom čitavog njegovog preduzeća, njegovu konfinaciju na Sardiniji i protjerivanje iz Istre, njegovo preduzeće u Puli je bilo najjače hrvatsko privredno preduzeće u cijeloj Istri. Tri su tiskare, u kojima su se izdavala tri dnevna lista, bile u njegovim rukama. Oko 100 kvalifikovanih radnika i namještenika je bilo neprestano na njegovom platnom listu — za naše istarske prilike vrlo veliki broj. Ta privredna pozicija njegova stvorila je bila mogućnosti da njegova kuća postane središte našeg društvenog života u Puli, kao što je Pula, u velikoj mjeri i uslijed njegovog ekonomskog uspjeha, bila dva puta da postane središte našeg kulturnog i političkog života

Pa ipak nije njegov privredni položaj bio glavni razlog njegovog uticaja. Ovaj realni privredno orijentisani čovjek je bio čovjek. Stari Krmpotić je bio ličnost sa neobičnom privlačnom snagom, jakim osjećanjem za pravdu, sa dubokom ljubavlju prema svima što rade. On je bio radnik koji je i kao preduzetnik zadržao psihologiju radnika. Njegova radna energija kao da je imala nepresušne izvore. On je ustajao prv: u kući (lijeti vrlo rano, u 4 ili 5 sati), a legao je posljednji. Cio njegov dan je bio radni dan. Ni u njegovoj kući, ni u njegovom preduzeću nije bilo ni jednoga čovjeka koji je radio više od njega. Duboko u noć sam i osamljen, on je sedio nad svojim računima, kombinacijama, trgovačkim knjigama. Skrt u riječima, tih i povučen, on nikad nije vodio glavnu riječ u salonu, ni na političkom skupu, ni u uredništvima svojih listova. A i u samom preduzeću njegova je riječ bila mirna, blaga i tiha, odmjerena i staložena. Možda je baš zato imala neobično jak uticaj na ljude. Prema ljudima je uvijek bio čovjek i u svojim radnicima uvijek je gledao ljude. Njegov osmejak, blag i topao, bio jednak prema admiralu, od koga je zavisio prosperitet njegova preduzeća, kao i prema tipografu u tiskari ili prema dobroj djevojci Pepi iz Sv. Petra u Šumi, koja je ribala podove u njegovoj kući.

Život Josipa Krmpotića je bio tvrd. Oženio se mlad, još kao radnik sa četrnaestogodišnjom trščankom iz slovenske obitelji Kramik i djeca su se redjala brzo. Pored svoje obitelji imao je bez prestanka, da vodi brigu i za neopskrbljenu rodbinu, i ta briga i rad za druge, to istinski kršćansko staranje za druge, ostala je najkarakterističnija crta njegova života. Tu više nije bio vlasnik firme koji računa, nego čovjek koji osjeća čovjeka. On se brinuo ne samo za tetke (siromašne tetke), za svastike, za djecu: za sinove, za unuke, za kćerke i zetove, nego i za sudbinu radnika i služavki, za svakoga ko je došao bilo u poslovan ili ličan odnos sa njime, a koji je bio ekonomski slabiji od njega i

Mara Hus: Njene službe

Mara Husova se je rodila tam sredi Krasa, preživela otroška leta po divjih, puščobnih pašah, ki se razprostirajo med Sežano in Gaberkom, med Komnom, Tomajem in morjem. Podoba te pokrajine je Mara vzela s seboj v svet. Rinila se je kot služkinja skozi gnus in trpljenje — pa iskala svakega, ki je bil pripravljen izreči prijazno besedo, iskala je skozi mrak vsak kotiček, v katerem se je skrivalo nekaj svetlobe. Ni se bala borbe in samotarjenja, vendar ni nikoli nehala kopneti po sreči, ki je popolne ni nikjer. Potem se je z voljo Kraševke preborila skozi šole in življenje jo je vrglo v Dom zdravja na konec Balkana, v Bitoli. Iz tega življenja je napisala marsikaj trpkoga in grenkega, pa nikoli brez upanja ker nikoli ji niso mogli uklentiti duše. V Zori in njenih službah je popisala samo sebe, to je vso težko pot slovenskega dekleta, kakršnih je na tisoče. Je da ta Zora nikoli popolnoma ne klonc, Zora je med služkinjami kljub vsem grenkostim poštna in vedra upornica. Zdi se mi, da ima Mara Husova bit umetnice v sebi in možnosti, s katerimi lahko nadvlada naše pisateljice, kar jih je bilo dosedaj, in da se končno povzpne do stvariteljice resnih umetnin. Z južnega Balkana je dala (v Mladiki) že nekaj dobrih novel, z njimi; uvaja naš jug v našo knjigo.
E. M. (Mladika)

Za Pregljevo 50-letnico

Dijaški list »Mentor« št. 3 je prinesel lepo priloznostno pesmico, ki jo je spisal ob priliki pedesetletnice Ivan Campa. Prinašamo naslednje kitice:

Slovo jemalo je poletje
in umiralo njegovo cvetje,
ko iz velikega kaosa motaj se svet je
in iskal si novih poti.

Rapallo: zgodovine naše črni dan!
Le molče smo lhteli,
ko so nam vzeili
sončno goriško stran.

Kakor je Tebi, veliki sejavec, bilo tedaj,
ko so pripravili Te ob domovino
in vzeili Ti radost edino?
Je Tvoje srce veselo še kdaj?

Toda: čeprav je silen jarem tuj,
ne obupuj!

Še bodo zarje Vidove žarele,
še se bodo v Primorju naše pesmi pele,
še se bo srce topilo Ti v akordih svetov-
lucijskih zvonov,
še boš sanjal po Tolminskem o usodah
davnih dnov —
to verujemo Ti in jaz in vsi,
ki poje jim po žilah bratska kri.

Zato za petdeseti rojstni dan ne bomo Ti
nosili cvetja,
le to Ti vsi srčno želimo,
da videl bi nekoč svobodno domovino
in bi zapel nam sveto himno Velikega
razodetja!

† MILENA FISTROVA

Na zagrebški klinici je 17 t. m. preminula rojakinja Milena Fistrova, učiteljica srbohrvaščine na licejski osnovni šoli v Ljubljani. Pokojnica je le kratak čas bolehal na plućih ter se končno podvrgla operaciji, ki je pa ni prestala. Preostalih naše sožalje.
(A g is)

UMRL JE G. ANTON REBEK, GORIŠKI GLAVAR

Dne 9 februara je umrl v Trstu Anton O. Rebek, bivši goriški glavlar, v starosti 77 let. Rainki zapsuša vdovo Luizo, roj. Homen-Kovačić in štiri otroke, med temi vsučilišneza profesorja Marija in inženjerja Konstantina.

Ponedeljski »Slovenec« piše o pokojniku: »Rojen je bil v Barkovljah pri Trstu in v Trstu je dovršil gimnazijske nauke. Vzgojil ga je barkovljanski župnik Andrej Černe. Na Dunaju je študirao pravo in se je po končani študiji posvetil upravni službi. Svojo karijeru je začel s službo pri namestništvu v Trstu. Pozneje je služboval tudi v Kopru, potem zopet v Trstu. Leta 1901 je bil poslan v Sežano, da vodi tamkajšnje okrajno poglavarstvo; tu je postal okrajni glavlar in bil povišan v namestniškega svetnika. V Sežani je ostal do leta 1912, ko je bil poklican v Gorico kjer je prevzel vodstvo goriškega okrajnega glavarstva. V Gorici je ostal do avgusta 1915, torej se po izbruhu vojne v Italijo, in je tako doživel obstreljevanje mesta. Moral se je umaknuti na zahtevo vojaških oblastev, s katerimi je prišel v spor, ker se je zavzemal za pravice civilnega prebivalstva. Tako so na pr. vojaška oblastva od njega zahtevala, naj imenuje talce, ki bi morali biti si svojim življenjem odgovorni za katerekoli sabotažne čine proti armadi. Svetnik Rebek se je tej zahtevi uprl. Na njegovo mesto je bil imenovan baron Baum. Svetnik Rebek je nato odšel v Volosko, kjer je imelo tržaško namestništvo svojo ekspozituro. Ko so Italijani po porazu pri Kobaridu izpraznili Goriško, je bil imenovan v »Obnovitveni urad«, ki je vodil obnovitev goriške dežele. Po razsulu Avstrije se je preselil v Sežano ter je stopil v pokoj. Iz Sežane se je preselil na svoj dom v Trst.

Že pokojnikova zunajnost je izražala dostojanstvenost mirnega in objektivnega uradnika, ki je bil pravičen tudi proti državljanom druge narodnosti. Imel je velik smisel za potrebe preprostega ljudstva kakor vseh ostalih slojev, bil je in tudi ostal zaveden Slovenec in Slovan. V Sežani se je posebno trudil, da bi preskrbel Kras s vodo, značilno za njegovo uvidenost je bilo dejstvo, da je silno nerad podelil koncesijo za gostilno. Učenje tujih jezikov je bilo njegov sport izven uradnih ur. Še ko je živel v Trstu v pokoji, se je na pr. pričel učiti angleščine. Naš narod bo ohranil v najboljšem spominu glavarja Rebeka. Naj počiva v miru! Preostalih naše sožalje!

U MEDULINU JE UMRO JAKOV KIRAC.

Pula, februara. Dne 13 t. m. u 3 sata ujutro preminuo je u Medulinu Jakov Kirac poznati trgovac i posljednik u 74 godini svoga života. Pogreb je obavljen uz sudjelovanje brojnoga naroda iz Medulina i cijele okolice, jer je pokojnik bio poznat i cijenjen. Odgojio je obitelj od 11 djece od kojih su svi, osim 3 kćeri morali zbog fašističkog terora napustiti svoj rođni kraj. Pokojnikova porodica bila je izložena svim mogućim šikanacijama još za vrijeme Austrije, a zbog nacionalne svijesti i nepokolebivosti teško je stradala i pod fašističkim režimom.

Od njegovih sinova, koji su morali emigrirati u Jugoslaviju niti jedan nije mogao da dodje kući da ublaži zadnje časove pokojniku.

Pred dvije godine umrla je u Medulinu i pokojnikova supruga, tako da je od one velike i ugledne obitelji i velikog imanja ostala danas velika praznina i pustoš.

koji je mogao očekivati pomoći od njega. Meni je lično iskazao toliko mnogo ljubavi u najranijoj mladosti, kao jednome od svojih radnika, a on smatra i danas, u svojoj 70 godini, kao je sav njegov imetak izgubljen i kad opet sam brine za svoju egzistenciju kao neki mladić na početku karijere, kao neku svoju dužnost da mi ukazuje pomoć i gostoprinstvo, i uvijek, kad se nadjem sa njime, pomalo me je stid, da u životu nisam nikad imao prilike da mu vratim ni jedan dio onoga moralnoga duga što mu dugujem kao čovjek.

Stari Krmpotić je bio iskreno i jako nacionalan čovjek. Njegova su djeca svršavala njemačke gimnazije i univerzitete, on je radio u dva grada gdje je talijanski duh dominirao (Trst i Pula), njegov ekonomski prosperitet je bio lakši na drugoj strani nego na hrvatskoj. Pa ipak on nije ni jedan moment nikad prelazio na drugu stranu. Da nije uradio ništa drugo nego što je izdao Nazorovu »Krvavu košulju« i Brajšine kompozicije istarskih pjesama (sve prije svjetskoga rata, sve sa deficitom jer drukčije nije bilo moguće) i dnevnik »Hrvatski List« (opet sa deficitom) njegove bi zasluge za našu narodnu stvar u Istri bile velike. Ali on je uradio mnogo više. U sudbonosnim danima 1917—1918 on se sav stavio beskompromisno i bez rezerve na stranu naše narodne revolucije protiv Austro-Ugarske i protiv Italije. U ratu je morala jedna od ovih sila da pobedi. Ma koja da je odnijela pobjedu, njegova bi ekonomska sudbina bila zapečaćena. Okupacija Istre od strane Italije učinila je kraj njegovom radu i njegovom velikom preduzeću.

U njegovoj kući je bilo središte našeg nacionalnog pokreta. Tu je bio štab naše revolucije. Tu su dolazili naši pomorski oficiri, podoficiri i mornari (Hrvati, Srbi, Slovenci, Česi, Poljaci), tu je bilo mjesto sastajanja naše inteligencije. Tu su dolazili Dr. Škaljer, Dr. Vratović, Dr. Zuccon, Kaftanić, Ivan Stari, Seražin, Frane Barbalčić, Dr. Mrakovčić, Dr. Klunić, u toj kući u Šišan-

skoj ulici 24 sastajali su se i naši najagilniji omladinci iz Medulina, Premanture, Ližnjana, Mrčane i pomalo iz svih strana Istre. Tu je stvorena ideja o otvaranju hrvatske gimnazije u Puli (prvo privatne, koja bi bila otvorena već 1919 godine). Tu su održane sjednice Narodnoga vijeća puljskoga, tu su vijećali i izaslanici zagrebačkog Narodnog vijeća (Vilim Bukšeg, I. M. Čok, Dr. Ante Tresić-Pavičić). Tu su nazalizi glavno uporište i prvi jugoslavenski admirali Koch i Podkapelski (ovaj je posljednju noć prije svoje propasti na »Viribus Unitis« proveo na konferenciji u toj kući). Tu je izašlo i prvo ozbiljno i temeljito statističko djelo Frana Barbalčića: »Pučke škole u Istri«, najbolji i potpuno znanstven dokument o stanju našega naroda u Istri i o privilegisanju Nijemaca i Talijana u školstvu prije rata i pored naše velike brojne nadmoćnosti. (Ova kuća je doživjela historijsku sudbinu naših narodnih domova da bude spaljena od fašista).

Na raskršću između profita i revolucionarnstva stari Krmpotić je prešao na liniju naše nacionalne revolucije. Koliki je bio njegov prestiž u Puli, 1918 godine, vidio sam na jednome sastanku u gradskoj vijećnici u Puli, prvih dana novembra 1918, gdje je on, tipografski radnik iz Stupnika, govorio Talijanima na talijanskom jeziku. Njegov nastup i njegov glas je bio miran, njegov govor blag i stvaran. Talijani su ga slušali, kao što se sluša sudac, u čiju objektivnost nema nikakve sumnje.

Stari Krmpotić je još živ. I još radi i brine se za druge. Sada za one koji iz Istre dolaze. I dočekao je sedamdesetogodišnjicu. Od tih 70 godina bilo je 60 godina tvrdoga rada, a od toga opet 35 godina najplodnijih provedenih među nama u Istri. On danas nema ni štamparije ni novina, ni novaca, ni penzije, ni zakonom priznatog nacionalnog rada. A ipak je on jedan od najljepših darova, što je Hrvatska dala Istri u 19 stoljeću. I jedan od najboljih ljudi, što sam ih u životu upoznao.

Mate Balota

NA DRUGU GODIŠNJICU SMRTI KULTURNO IN SOCIJALNO DELO „TABORA“

PROF. IVANA MANDIČA

Prilikom druge godišnjice smrti blagopokojnog prof. Ivana Mandića, bivšeg istarskog župnika i vrlo zaslužnog nacionalnog radnika upravitelja djačkog internata u Zagrebu, priredilju djački internat Jugoslovenska Matica i Društvo »Istra« u Zagrebu u ponedjeljak, dne 26 februara 1934 u 7 sati ujutro za pokoj njegove duše svečane zadušnice. Kod sv. mise pjevački će zbor Djačkog internata pjevati žalobne misne pjesme, Sv. misa, na koju se pozivlju Istrani, članovi Jugoslovenske Matice i građanstvo, čitat će se u crkvi Sv. Marka rano u 7 sati, kako bi joj mogli svi prisustvovati bez uštrba na svoje zvanje, bili oni činovnici, djaci ili radnici. — Djački internat — Jugoslovenska Matica — Društvo »Istra«.

PREDAVANJA V CELJU.

IZ MLADINSKEGA ODESKA »SOČE«.
Mladina se pridno udeležuje na sestankih. Za nadaljne sestanke se je prijavilo več predavateljev iz vrst članstva. Na prihodnjem sestanku bo predaval tovariš Škerl o Jadrani. Sledijo predavanja tovariša Makaroviča »Futurizem in fašizem« in tovar. Daneva »Emigrantska mladina in nje delo«.

Na novo službeno mesto je odšel te dni iz Celja tovariš Bergine Franc. Bil je načelnik mladinskega odeska. Udeleževala se je tudi v dramskem in pevskem odseku. Pridobil si je velike simpatije pri tuk. emigrantih zlasti pri mladini Soče. Vzgladnemu tovarišu in sodelavcu želimo na novem mestu veliko uspehov. Nadaljnje vodstvo odeska je bilo poverjeno tovar. Danevu.

PREDAVANJE RADIVOJA REHARA O ZUNANJI POLITIKI ITALIJE

V četrtek, dne 8. t. m. se je vršilo v mali dvorani Narodnega doma pod okriljem »Nanos« in »Jadrana« predavanje o »Zunanji politiki Italije«. Predaval je urednik mariborskega »Večernika« g. Radivoj Rehar. Predavatelj je v skoro 2 urnem predavanju orisal razvoj zunanje politike Italije, zlasti pa od 1. 1914. Za svoja izčrpna izvajanja je bil predavatelj deležen velikega odobravanja.

USPELA PRIREDITEV »NANOSA«

V soboto, dne 3. t. m. je priredilo društvo »Nanos« v vseh prostorih Narodnega doma dobrodelno predpustno veselico. To prireditve moramo šteti kot eno najlepše organiziranih prireditev »Nanos«. Trud jim je bil tudi poplačan. Toliko udeležencev društvo se ni imelo na nobeni prireditvi. Med številnimi Primorci smo opazili tudi mestnega načelnika g. dra Lipolda s gospo soprogo, g. general Majstrovca, g. dr. Rapotca, predsednika Jadranske straže, veletrgovca g. Pinterja in Lenarza ter precejšnje število drugih odličnih osebnosti. Prireditve je sijajno uspela in priporočamo društvu, naj vedno tako skrbno pripravi svoje prireditve in imelo bo vedno polno dvorano.

Društvo »Nanos« se tem potom najtopleje zahvaljuje vsem članom, ki so s svojim nesebičnim delom pripomogli do tako lepega uspeha prireditve. Posebna zahvala pa naj bo izrečena vsem cenj. narodnim damam za poklonjeno pecivo, gg. gostilničarjem za podarjeno vino in gg. trgovcem za ostale prispevke. — Odbor.

OBCNI ZBOR DRUŠTVA »SOČA« NA JESENICAH

Jesenice, 19. februara 1934. Društvo »Soča« na Jesenicah bo imelo svoj redni občni zbor dne 24. februara 1934 ob 20 uri v društvenem lokalu pri »Kobalu«, v Obrtniški ulici št. 1 z sledečim dnevnim redom: 1) Pozdrav predsednika; 2) Poročilo funkcionarjev; 3) Volitve; 4) Slučajnosti; Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva.

NAUKA U SLUŽBI TALIJANSKOG IMPERIJALIZMA »Dalmatinsko udruženje za istoriju Otadžbine«

Zadarski »San Marco« piše o radu zadarske »Udruženja za historiju dalmatinske otadžbine«, koje razvija vrlo živu djelatnost u cilju dokazivanja talijanstva Dalmacije i pobijanju naučnih djela o slovenskom etničkom karakteru dalmatinskog stanovništva. Udruženje stoji u najužoj vezi sa uredništvom »Historijske arhive za Dalmaciju«, koja izlazi u Rimu u redakciji senatorske »Rivista dalmatica«, koju uređuje Ildebrando Taconi. »San Marco« se nada, da će složnim radom ovih faktora biti onemogućene dosadašnje mistifikacije u pitanju etničke pripadnosti dalmatinskog stanovništva.

PREDAVANJE IVA GRAHORA O KREKU

V četrtek dne 8. t. m. ob 8 zvečer je predaval priznani književnik g. Ivo Grahor o dr. Janezu Ev. Kreku. V prostorni predavalnici se je zbralo mnogo prijateljev in članov društva.

Predavatelj g. Grahor nam je predstavil v prejšnje stoletje in nam v izbranih besedah prikazal mladost, udeleževanje, delo in boje tega velikega moža in snovalca. Pokazal nam ga je takega kot je v svoji dobi bil, kako je doba nanj vplivala, kako je vestno spremljal dogodke po svetu in jim pozorno sledil. Pokazal nam je kako je Krek rasel iz mladeniča v moža, si vedno bolj širil obzorje in se dvignil do voditelja. Brez dvoma je bil njegov vpliv na okolico velikanski. Značilno je, je novdaril predavatelj, da je to delo izvršil duhovnik, ki ni v svoji mladosti prav nič čutil poklica do tega stanu. Vendar pa Krek, kakor je ogromen in pomemben, ni ustvaril svojemu delu etnotne smeri, ni je izravnal in smoteno določil. To je vzrok, da imamo Krekovo idejo, nimamo pa Krekovecv.

Predavatelj se je resnično poglobil in nam predstavil Kreka takega kot je v resnici bil, žilavega in borbenega. Imel pa je predavatelj prav hvaležne poslušalce, ki so mu sledili od besede do besede ter ga nagradili z živahnim in spontanim odobravanjem.

PREDAVANJE DR. HENRIKA TUMA O KORPORATIVNEM SISTEMU.

V četrtek, dne 15. t. m. ob 8 zvečer je v društvu »Tabor« predaval priznani predavatelj dr. Henrik Tuma »O korporativnem sistemu s posebnim ozirom na fašistično Italijo«.

Predavalnica je bila zasedena do zadnjega kotička. Med navzočimi smo opazili tudi odlične narodne delavce.

Predavatelj je lepo orisal nastanek fašizma, njegov prihod na vlado in vzroke, ki so dovedli do ošibitve nasprotnikov fašizma. Manjkal je močan voditelj, ki bi znal te ogromne sile usmeriti in se tako povzpeli na vlado. Mladina je iskala voditelja; našla ga je v Mussoliniju in mu sledila do zmage. Predavatelj je podčrtal še en moment, ki ga je znal Mussolini izrabiti. Italija si v svetovni vojni ni priborila nobene zmage in ni igrala odločilne vloge. Ker talijansko ljudstvo ni videlo nikjer uspehov, ki bi ga lahko navdajali s ponosom, je začelo zaničevati vse, kar je bilo italijanskega in gledati na svoj lastni narod kot na manjvreden narod. Mussolini je z velikimi napori, a vendar s precejšnim uspehom pridobil mase in usmerjal njihove poglede v drugi ekstrem. Iz porazov je ustvarjal zmage in dokazoval, da je italijanski narod v vsakem pogledu prvi na svetu. Posebno mladina je z navdušenjem sledila sladki iluziji in pričela oboževati njega, ki ji jo je znal pričarati.

Vzporedno s fašizmom nam je predavatelj opisal tudi nastanek in razvoj hilerizma v Nemčiji ter momente, ki so odločali pri zavzemanju položajev.

Po mnenju predavatelja je korporativni sistem, ki ga je Mussolini uvedel v Italiji

samo na razvojni stopnji med dvema edino možnima sistemoma: Kapitalističnim in komunističnim. Pri tem ne more ostati, ker tak sistem nima življenjskih možnosti.

Poslušalci so se predavatelju za skrbno pripravljeno in lepo podano predavanje toplo zahvalili s prisrčnim odobravanjem.

»TABOROV« MLADINSKI ODER

Je na Svečnico, dne 2. t. m. popoldne ponovil po znižanih cenah svojo mladinsko predstavo »Malo za res in malo za šalo« predvsem za starše in za šolsko mladino. Tudi to pot je bila dvojnana »Delavske zbornice« popolnoma razprodana. Zelo mnogo je bilo šolskih otrok z ljubljanskih šol. Mali umetniki so se tudi na tej prireditvi postavili ter želi za svoj nastop mnogo iskrenega odobravanja in splošne pohvale. Pa saj so tudi srčkani tako, da jih mora vsakdo vzljubiti. »Tabor« se tudi tu ni strahil truda ne žrtve in je tako popolnoma uspel.

SOCIJALNO DELO »TABORA«.

Za nas, ki stojimo ob strani in simpatiziramo kak groš v dobrodelne namene, je delo društva »Tabor« ogromno.

Poleg tega da društvo prireja tedenske sestanke z lepimi predavanji da se članice in člani vežbajo pri pevskem zboru, da ima svoj mladinski oder in mandolinistični zbor, kljub temu, da prireja tako pogostoma javne nastope, ne predstavlja to njegovega glavnega in najvažnejšega dela. Z največjo požrtvovalnostjo in ljubeznijo se društvo trudi, da pomaga trpinom, ki tavajo brez hrane in brez strehe od vseh požabljeni.

Dnevno prenočuje v društvenem prenočišču, ki ga je društvo zgradilo z lastnimi silami in z največjo požrtvovalnostjo, okoli 40 bezdomcev in prejema dvakrat dnevno izdatno hrano do 50 potrebnih. Zato zaslužuje društvo, da ga vsi, prav vsi podpremo z vsemi silami. K temu nas zove naša dolžnost do emigracije in do našega naroda tam preko!

Kakor čujemo bo to agilno društvo v nedeljo dne 4. marca t. l. ponovilo svojo mladinsko prireditev »Malo za res in malo za šalo« na šolskem odru v Devici Mariji v Polju.

NA PUSTNI TOREK JE »TABOR« PRIREDIL SVOJE PUSTNO VESELJE.

V okusno dekorirani dvorani se je zvečer razvila prav animirana zabava. Člani »Tabora« so podali dva šaljiva nastopa, dva člana pa sta zapela nekaj kpletov. Posebno dolejnjski kupleti mladega Ponikvarja so užgali.

Ob zvokih »The Prohibition« jazza se je nato razvila prisrčna zabava. Mladina se je zavrtela, pa tudi starina je pridno pritrkovala s petami posebno pri poskočnih polkah in valčkih. Zabava je trajala do ranega jutra.

ZAHVALA »TABORA«.

Društvo »Tabor« v Ljubljani se tem potom najtopleje zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pripomogli k lepemu uspehu njegove pustne prireditve v »Delavski zbornici«.

RAD JUGOSLOVENSKE MATICE

Uspjela zabava podružnice u Baški

Baška, 15. II. 1934. Podružnica Jug. Matice u Baški priredila je bila zadnje nedjelje poklada plesno večer, koja je nadasve i u svakom pogledu uspela. Već u 7 sati dvorana Narodnog Doma počela se puniti, tako, da se već u 8 sati zabava mogla otvoriti. Dvoranu uz trobojke i napise za pripomaganje Matice resio je i crtež zarobljenih krajeva od C. Maštrovića.

Podružnički tajnik M. Čubranić prigodnom je riječi otvorio zabavu, sjetiv se braće onkraj granica i toplo stavio na srce svima, da braće ne zaboravljaju u mučnim časovima kušnja i patnji.

Nakon toga zaorila je dvoranom »Istarska himna«, koju su stoječke otpjevali svi prisutni uz burno klicanje »Istri« i zarobljenoj braći.

Da je sve tako lijepo uspelo, osobita hvala ide gdje Vuković Mariji, učiteljici stručne škole, koja je neumorna u radu za sve, što je nacionalno, a osobito za str-

dajući braću, s kojom je proživila više godina, kao i neumornom učitelju C. Maštroviću, koji svojom pripravnošću za svaki rodoljubni rad upravo zadivljuje, te njegovoj gospodji supruzi. Puno priznanje ide i učiteljicama Baumgartner i Bosi Trajković, gdje Ankici Maračić i ženskoj stručnoj školi.

Moramo izreći i toplu hvalu hotelijerima Petru Grandiću i Antunu Tudoru, koji su bili kod priredbe u svemu na ruku.

Svoje patriotske osjećaje iskazala je i sva Baška sa prisustvovanjem, kao i sa darovima upotrebljenih za buffet i tombolu, pa neka im ovaj lijepi primjer bude na čast. Konačno najljepša hvala svima, koji su doprinijeli dobrom uspjehu, preporučujući se i za u buduće.

Čisti prihod otpremljen je Glavnom Odбору Jugoslovenske Matice u Splitu.

Okrim.

Zborovanje „Orjema“ v Kočevju

Petletnica društva

Prosvetno društvo »Orjem« v Kočevju je v nedeljo 18. februara t. l. na skromen način proslavilo svojo petletnico, ko je polagalo račune o poslovanju v pretekli poslovni dobi. Ob zadovoljivi udeležbi članstva in prijateljev društva, med katerimi smo opazili predsednika Čitalnice in podružnice CMD v Kočevju gimnazijskega direktorja g. Antona Burgarja, predsednika Streljačke družine v Kočevju g. ing. Zagarja Bogoslava in tajnika Kraj. odbora Jadranske Straže v Kočevju g. Nikolaja Lahajnarja je društveni pevski zbor otvoril zborovanje z »Istarsko himno«. Zatim je tov. podpredsednik Zdravko Štolfa otvoril 5. redni občni zbor in pozdravil v prvi vrsti navzoče zastopnike nacionalnih društev in ostale zborovalce, ter prečital pozdravno pismo in čestitke Glazbenega društva. Nato je predlagal navzočim zborovalcem dve brzojavki: prvo banu dravske banovine g. dr. Dragu Marušiču in drugo saveznom predsedniku g. dr. I. M. Čoku, ki sta bili z odobravanjem sprejeti. Ob tej

priliki se je tov. predsednik spomnil tudi pokojnega člana Kralja Antona, kateremu so nazvoči stoje zaklicali trikratni »Slava«!

Po teh uvodnih besedah je prešel tov. predsednik na dnevni red. Ker direktorij Saveza ni poslal na občni zbor svojega delegata, je predaval tajnik društva tov. Janko Kumer o pomenu lista »Istre« za naš pokret, za emigracijo in za ružake onstran meje. Sledila so poročila odborikov. Iz teh je razvidno, da so se tudi tekom te poslovne dobe vršili sestanki s predavanji, na katerih so se člani seznavali z našimi problemi. Javna prireditve je bila samo ena, in sicer je društvo 20. avg. 1933 priredilo piknik, pri katerem je nastopil društveni pevski zbor. Društvo je bilo ves čas v stiku z vsemi emigrantskimi in tudi lokalnimi nacionalnimi organizacijami. Zlasti je povdariti, da se je v zelo lepem številu udeležilo tabora, ki se je vršil 6. avgusta 1933 v Črnomlju. Splošna želja članov je, da bi se v l. 1934 vršil tak ta-

bor v Kočevju. Kongresu, 24. sept. 1934 v Ljubljani, naši zastopniki radi pretrgane veze niso prisostvovali. Društvo je član ZKD v Ljubljani in Ljudske univerze v Kočevju. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je društvo skoro vse svoje dohodke uporabilo za podporo brezposlenim emigrantom.

Pri volitvah je bil z malenkostnim izpremembami izvoljen stari odbor, ki je po izvolitvi obljubil, da bo porabil vse svoje sile zato, da bo društvo uspevalo.

Na koncu zborovanja se je tov. predsednik spomnil naših heroja, Vladimira Gortana in bazoviških mučenikov in zaključil zborovanje s pozivom, da vsi navzoči vzklignejo Nj. Vel. Kralju Aleksandru in vsemu Kraljevskemu domu trikratni »Živio!«

GLASOVI ŠTAMPE

»JUGOSLOVENSKA MANJINA U ITALIJI TRPI POD NESNOSNIM PRITISKOM, KAO NIJEDAN NAROD U EVROPI«

Njemački list »Junge Front«, koji izlazi u Düsseldorfu, od 11. februara, donosi članak o današnjem stanju italo-jugoslovenskog spora oko Jadranske mora i kaže, da jadransko pitanje predstavlja samo jedan dio evropske politike koja se danas ima da bavi mnogim krupnim pitanjima ali je ovo pitanje u tijesnoj vezi sa cjelinom zbog toga, što ističe pitanje, da li bi trebalo smatrati da je podjela snaga i teritorija poslije Svjetskoga rata neizmjenljiva, ili bi tu podjelu trebalo podvrgnuti reviziji u cilju pružanja mogućnosti za bolji život evropskih naroda. Zvanična se Italija, dođuše, ugovorima o miru odrekla svojih pretenzija na proširene posjede na istočnoj obali Jadrana; ali san o »Mare nostrum«, san o osvajanju cijele Jadranske obale još je vrlo živ u talijanskom narodu i nezvanična fašistička politika čini sve što može, da se taj san Italije i dalje održava.

Ali Jadransko pitanje međutim, ne može se razumjeti u svoj svojoj bitnosti, ako se ne uzme u obzir geografski položaj Jadrana. U članku se spominje studija njemačkoga geopolitičara Josefa Märsa: »Jadransko pitanje«, koja je izišla u Berlinu krajem 1933 godine. Uopće izgleda da je cijeli članak crpen iz te knjige jer, govoreći o manjinama u članku se kao i u spomenutoj studiji, kaže:

»Za objektivnog posmatrača događaja u jugo-istočnoj politici jasno je, da ne može biti poredjenja između vrlo neznatnih talijanskih manjina u Jugoslaviji i vrlo velikih jugoslovenskih manjina u Italiji (600.000) u Istri. Talijanske manjine u Jugoslaviji uživaju neograničenu kulturnu autonomiju, iako prema njihovom malom broju ne bi na to imali pravo. A naprotiv, iako jugoslovenska manjina trpi pod nesnosnim pritiskom kao nijedan narod u Evropi.«

U članku se spominje i memorandum njemačkih i jugoslovenskih katolika iz Italije, koji je podnesen prilikom katoličkoga dana u Beču i gdje se iznose sve patnje njemačkih i jugoslovenskih manjina Italiji.

JURINA I FRANINA

Franina: Mussolini zna sve.
Jurina: Jezero vrazi da zna!
Franina: Mussolini vidi sve.
Jurina: Kako i see.
Franina: Mussolini more sve.
Jurina: A to ipak ne!
Franina: Kako ne?
Jurina: Pitaj kega god čes Kalabreza on će ti reći: Mussolin je voli čovek, on more sve, samo ne more jednu stvar.
Franina: A ka je ta stvar?
Jurina: Mussolini ne more nikako napraviti, da bi talijanski delavac mogao na dan dva puta fist, a ne samo jedanput. (»MORNAR«)

U FOND »ISTRE«

Ova rubrika nastavlja se i ove godine pod devizom:

»Da bi »Istra« izlazila svakog tjedna re-Bilježimo ova nova imena plemenitih darovatelja:

- Fra Bonifacije Vidović, župnik D 10.—
- Aralica Kvinto, učitelj . . . D 10.—
- Vivoda Ćiril, učitelj . . . D 10.—
- Kandušer Aleksander, Celje, kot globo ker ni pravčasno poravnal naročnin . . . D 25.—
- Dr. Mikuletić, Celje kot oklonjeno provizijo za utranjanje članarine . . . D 25.—
- Odbor društva »Soče«, Celje, kot doprinos iz odboroce seje z dne 31. I. 1934. . . D 11.—
- Dobrovoljna Valrogasna četa, Nijemce, mjesto taničjema g. V. Caru Emini za prikazivanje »Zamskog sunca« na zabavi od 11. II. 1934. . . D 150.—
- Rogutić Blaž, Kraljevica . . . D 10.—
- Bratulić Viktor, Ljubljana . . . D 12.—
- U zadnjem broju objavljeno D 30.404.35

UKUPNO D 30.667.35